

इन्सेक बुलेटिन

वर्ष २ अड्क १४ साउन-भदौ (संयुक्ताड्क) २०८०

सिटिनेट नेपाल अध्यायको अधिवेशन सम्पन्न, इन्सेक संस्थागत सदस्य

एसिया तथा प्रशान्त क्षेत्रका सहरी विकाससम्बन्धी संस्थाहरूको सञ्जाल(सिटिनेट) नेपाल राष्ट्रिय अध्यायको वार्षिक साधारणसभा एवम् पहिलो अधिवेशन सम्पन्न भएसँगै इन्सेक संस्थागत सदस्यमा निर्वाचित भएको छ ।

सिटिनेट नेपाल राष्ट्रिय अध्यायको वार्षिक साधारणसभा एवम् अधिवेशनमा इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमलगायत ।

विराटनगरमा ०८० भदौ २१ गते सम्पन्न भएको अधिवेशनले इन्सेक चार वर्षे कार्यकालका सिटिनेटको संस्थागत सदस्यमा निर्वाचित भएको हो ।

सिटिनेट नेपाल अध्यायको अधिवेशनको अधिवेशनले विराटनगर महानगरपालिकालाई राष्ट्रिय कार्यसमितिको अध्यक्षमा चार वर्षे कार्यकालको लागि निर्वाचित गरेको सिटिनेट नेपाल राष्ट्रिय अध्याय निर्वतमान अध्यक्ष मीनाकुमारी लामाले बताउनु भयो ।

अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा विभिन्न देशहरूमा सो देशको नगरपालिका सदस्य रहने संस्था सिटिनेटको नेपाल अध्यायको पहिलो अधिवेशनबाट विराटनगर महानगरपालिका अध्यक्षमा निर्वाचित भएको हो ।

कार्यसमितिको उपाध्यक्षमा बुटवल उपमहानगरपालिका, महासचिवमा तानसेन नगरपालिका, कोषाध्यक्षमा भीमदत्त नगरपालिका निर्वाचित भएको छ ।

यसमित्र

- ▶ सिटिनेट नेपाल अध्यायको अधिवेशन सम्पन्न, इन्सेक संस्थागत सदस्य / १
- ▶ न्यायालय स्वतन्त्र भएमात्रै मानव अधिकारको संरक्षण हुन सक्छ : प्रधानन्यायाधीश कार्की / २
- ▶ २५ औं “प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार” सामाजिक अभियन्ता रुक्या खातुनलाई / ३
- ▶ प्रदेश / ४
- ▶ बागमती प्रदेश / ६
- ▶ गण्डकी प्रदेश / १७
- ▶ तुम्बिनी प्रदेश / १९
- ▶ कर्णाली प्रदेश / २१
- ▶ सुदूरपश्चिम प्रदेश / २४
- ▶ प्रेस विज्ञप्ति / २६

राष्ट्रिय कार्यसमिति सदस्यमा पोखरा महानगरपालिका, भरतपुर महानगरपालिका, वीरगञ्ज महानगरपालिका, वीरेन्द्रनगर नगरपालिका, जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिका, मानार्थ सदस्यमा ललितपुर महानगरपालिका, होस्ट संस्थाको रूपमा भूकम्प प्रविधि समाज नेपाल र हेटौडा उप-महानगरपालिका निर्वाचित भएका छन्।

हाल देशभरको २१ ओटा नगरपालिकाहरू सदस्य रहेको संस्थामा

थप १ लाख भन्दा बढी सदस्य रहेको २१ ओटा नगरपालिकाले सदस्यताको लागि आवेदन पेश गरेको संस्थाको निवर्तमान अध्यक्ष हेटौडा उपमहानगरपालिका मेयर मीनाकुमारी लामाले जानकारी दिनु भयो।

सिटिनेटले अधिवेशनबाट सदस्य स्थानीय तहहरूको प्रविधियुक्त सहरी विकास प्रणालीको प्रवर्द्धन, फोहरमैलाको व्यवस्थापन, दीगो विकास लक्ष्य २०३० र गुणस्तरीय विकास व्यवस्थापनमा सहकार्य गर्नेछ।

सिटिनेटले आफ्ना सदस्यहरूलाई जलवायु परिवर्तन, प्रकोप व्यवस्थापन, दीगो विकासका लक्ष्यहरूको आन्तरिकीकरण, सामाजिक सुरक्षा र व्यवस्थित पूर्वाधारसम्बन्धी कार्यमा सहजीकरण र सहकार्य गर्नेछ।

स्थानीय तहमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्रको स्थापना गर्ने सिटिनेटले जनाएको छ।

न्यायालय स्वतन्त्र भएमात्रै मानव अधिकारको संरक्षण हुन सक्छ : प्रधानन्यायाधीश कार्की

प्रधानन्यायाधीश हरिकृष्ण कार्कीले न्यायालय स्वतन्त्र हुँदा मात्रै मानव अधिकारको संरक्षण हुनसक्ने बताउनु भएको छ। अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)द्वारा आज ललितपुरमा आयोजित ३१ औं प्रकाश स्मृति दिवस तथा २९ औं प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार वितरण एवम् नेपालको मानव अधिकार अभियान: निर्दलीय, बहुदलीय र गणतान्त्रिक व्यवस्थाका अनुभव विषयक प्रवचन कार्यक्रममा उहाँले सो कुरा बताउनु भएको हो।

कार्यक्रममा उहाँले भन्नु भयो-'स्वतन्त्र, सक्षम, निष्पक्ष र उत्तरदायी न्यायपालिकासहितको संवैधानिक व्यवस्था छ।' न्यायालय राजनीतिक हस्तक्षेप, आर्थिक प्रलोभन, राज्यको हस्तक्षेप, दबाव र प्रभावबाट मुक्त हुनुपर्छ। त्यसो हुन सकेन भने निष्पक्ष न्याय प्रदान हुन सक्दैन।' उहाँले निष्पक्ष न्याय हुन नसके मानव अधिकारको संरक्षण पनि हुन नसक्ने बताउनु भएको छ। 'न्यायालय स्वतन्त्र हुँदा मात्रै मानव अधिकारको संरक्षण हुनसक्छ।' मानव अधिकारको एउटा अभियानका रूपमा न्यायपालिका स्वतन्त्र र निष्पक्ष बनाउनुपर्छ।'-उहाँले भन्नु भयो।

पूर्वसभामुख दमननाथ ढङ्गानाले स्वतन्त्र र गैरराजनीतिक संस्था भनेको

न्यायालय नै भएको भनाइ राख्दै मानव अधिकार र लोकतन्त्रको संरक्षणका लागि यसलाई निष्पक्ष र स्वतन्त्र राख्नुपर्ने बताउनु भयो। 'स्वतन्त्र र गैरराजनीतिक संस्था भनेको न्यायालय नै हो र यसलाई निष्पक्ष र स्वतन्त्र राख्नुपर्छ। त्यति गरे मात्रै मानव अधिकारको संरक्षण हुनसक्छ। संविधानसभाबाट बनेको वर्तमान संविधानले संविधानसभाको मर्मलाई छुन सकेन, निर्वाचन पद्धति सुधार गर्न सकेन, यो संविधान संशोधन गर्न सकेनौ भने भ्रष्टाचार मौलाउँछ, मानव अधिकार कमजोर हुन्छ। व्यवस्था विकृत हुन्छ। मानव अधिकार हनन हुदै जान्छ।'-पूर्वसभामुख ढङ्गानाले भन्नु भयो।

इन्सेकका संस्थापक अध्यक्ष सुशील प्याकुरेलले मानव अधिकार र सङ् क्रमणकालीन न्यायका विषयमा अड्डेजीमा रूपान्तरण गरेर व्याख्या गर्न नसक्दा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा हाम्रो अदालतका नजीर स्थापित हुन नसकेको बताउनु भयो। उहाँले सक्षम न्याय प्रणाली भए पनि न्यायालय सक्रिय भएर काम नगरेसम्म मानव अधिकारको रक्षा हुन सक्दैन भन्दै न्याय, मानव अधिकार र लोकतन्त्र एक अर्कामा जोडिएको बताउनु भयो। प्रकाश काफ्लेका बालसखासमेत रहनुभएका प्याकुरेलले प्रकाश काफ्लेको योगदानको चर्चा गर्नु भयो।

मानव अधिकारकर्मी डा. रेणु अधिकारीले संविधान जारी भइसकेपछि मानव अधिकार आन्दोलन विभाजित

भएको बताउदै मानव अधिकारको एकीकृत अभियानमा जोड दिनु भयो । इन्सेकका अध्यक्ष डा कुन्दन अर्यालले

मानव अधिकार आन्दोलनलाई परिष्कृत गरेर जानु आवश्यक भएको भन्दै आम नागरिकमा न्यायको पहुँच पुऱ्याउन नसक्नु पनि गम्भीर विषय भएको धारणा राख्नु

२५ औं “प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार” सामाजिक अभियन्ता रुकैया खातुनलाई

रुकैया खातुनलाई यो वर्षको प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार प्रदान गरिएको छ । शोषण तथा विभेद मुक्त समाज निर्माणको अभियानमा क्रियाशील कपिलवस्तुकी रुकैया खातुनलाई आज पुरस्कार प्रदान गरिएको हो । ललितपुरमा भएको एक कार्यक्रमकाविच प्रधानन्यायाधीश हरिकृष्ण कार्कीले खातुनलाई सम्मान पत्रसहित ५० हजार नगद प्रदान गर्नु भयो ।

खातुनले आफूले पाएको पुरस्कार राशी सामाजिक काममा खर्च गर्ने उद्घोष गर्नु भएको छ । इन्सेक कार्यसमितिको २०८० साउन ९ गते सम्पन्न बैठकले संस्थाका सल्लाहकार तथा संस्थापक अध्यक्ष सुशील प्याकुरेलको संयोजकत्वमा गठित पाँच सदस्यीय पुरस्कार छनोट समितिको सिफारिसका आधारमा उहाँलाई सम्मानित गर्ने निर्णय गरेको इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले बताउनु भयो ।

इन्सेकका संस्थापक महासचिव प्रकाश काफ्लेको २०४९ साउन १६ गते नुवाकोटको घोषणेभित्रमा भएको थाई एयर

दुर्घटनामा निधन भएको थियो । नेपालको मानव अधिकार र सामाजिक न्यायको अभियानमा काफ्लेले पुऱ्याएको योगदानको स्मरण गर्दै उनको स्मृतिलाई चिरस्थायी बनाउने उद्देश्यका साथ इन्सेकले ‘प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कार’ प्रदान गर्दै आएको छ । नेपालको राजनीतिक, शैक्षिक, स्वास्थ्य तथा सामाजिक लगायतका क्षेत्रबाट अधिकारउन्मुख चेतनामा आधारित भएर विशिष्ट योगदान गरेका व्यक्तित्वलाई ‘

प्रकाश स्मृति दिवस’ को अवसर पारेर पुरस्कृत गरिई आएको छ । यसअघि सो पुरस्कारबाट २८ जना पुरस्कृत भइसक्नु भएको छ ।

इन्सेकका संस्थापक महासचिव अथक मानव अधिकार योद्धा प्रकाश काफ्लेको स्मृतिमा स्थापित प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कारका लागि नाम सिफारिस गर्न यो वर्ष इन्सेकले सार्वजनिक आह्वान गरेको थियो ।

कोशी प्रदेश

कारागारमा कैदी मृत्यु घटना: इन्सेकद्वारा स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक

जिल्ला कारागार सङ्ख्यासभाका दुई जना कैदीको मृत्यु घटनाको इन्सेकले स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छ ।

इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यालयले साउन ३२ गते विराटनगरमा एक कार्यक्रम गरी घटनाको स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो ।

खाँदवारी नगरपालिका-१ स्थित हाईस्टिल गेटमा रहेको जिल्ला कारागारका दुई जना कैदीको ०८० साउन २४ गते मृत्यु भएको घटनामा इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यालयले साउन २६ गतेदेखि २८ गतेसम्म स्थलगत अध्ययन र अनुगमन गरेको थियो ।

स्थलगत अध्ययन र अनुगमनका आधारमा इन्सेकले साउन ३२ गते यातनाबाट कैदीको मृत्यु भएको निश्कर्षसहितको प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो ।

कारागारमा कैद भुक्तान गरिहेका सङ्ख्यासभाकै मादी नगरपालिका-५ का १९ वर्षीय विनोद तोलाङ्गी र नुवाकोट जिल्ला, कक्नी गाउँपालिका-७ का २८ वर्षीय विकास श्रेष्ठ भनिने आकाश बलामीको साउन २४ गते बिहान उपचारका क्रममा मृत्यु भएको घटना सार्वजनिक भएको थियो ।

स्थलगत अनुगमन टोलीले पीडित परिवार, सरकार प्रतिनिधि, प्रत्यक्षदर्शीका भनाइ, छानविन समितिका पदाधिकारी, नागरिक समाज, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि, पत्रकारलगायतसँग भेट गरी घटनाको स्थलगत अध्ययन र अनुगमन गरी विराट फर्किएर प्रतिवेदन सार्वजनिक

गरेको इन्सेक कोशी प्रदेश प्रमुख सोमराज थापाले बताउनु भयो ।

स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा दुई जना कैदीको भाग्न खोजेको आरोपमा कारागार सुरक्षामा खटिएका सुरक्षाकर्मीले नियन्त्रणमा लिएपछि यातना दिएको र कारागारभित्र बुझाएपछि, थप कुटपिटबाट कैदीको मृत्यु भएको आधारहरू भेटिएको प्रमुख थापाले बताउनु भयो ।

मादी नगरपालिका-५ का १९ वर्षीय विनोद तोलाङ्गी र नुवाकोट जिल्ला, कक्नी गाउँपालिका-७ का २८ वर्षीय विकास श्रेष्ठ भनिने आकाश बलामीको साउन २४ गते बिहान उपचारका क्रममा मृत्यु भएको घटना सार्वजनिक भएको थियो ।

भाग्न खोजेको आरोपमा प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएका कैदीको अस्पतालमा मृत्यु भएको विषय शङ्खास्पद देखिएकाले इन्सेकले घटनाको स्थलगत अनुगमन गरेको इन्सेक कोशी प्रदेश प्रमुख थापाले बताउनु भयो ।

इन्सेक अनुगमन टोलीले मृतक विनोदका ३० वर्षीय दाजु प्रकाश तोलाङ्गी, ५९ वर्षीया आमा खुलमाया तोलाङ्गी, २८ वर्षीया दिदी भीमा रम्तेल, मृतक प्रकाश बलामीका ३५ वर्षीय दाजु रमेश बलामी, छिमेकी सञ्जीव कार्की, प्रत्यक्षदर्शी खाँदवारी नगरपालिका-१ की ३८ वर्षीया शारदा न्यौपाने बजगाई, गृहमन्त्रालयद्वारा गठित छानविन समिति संयोजक कमलप्रसाद पाण्डे, प्रमुख जिल्ला अधिकारी शिवकुमार कार्की, सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी मोहनमणि घिमिरे, जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसपी वीरेन्द्र गोदार, कारागा प्रशासक राजेन्द्र घिमिरे, मादी नगरपालिकाका मेयर

जीवन लिडथेप, जिल्ला अस्पतालका अहेब डाक्टर सुरज पोखरेल, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, कोशी प्रदेश विराटनगर कार्यालय, निर्देशक पवनकुमार भट्ट, राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय, सङ्ख्यासभाका प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत उमेश पाण्डे, एड्भोकेसी फोरम, काठमाण्डौका अधिवक्ता कुमारप्रसाद थपलियालगायतसँग घटनाको विषयमा जानकारी लिएर अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो ।

घटनाको स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै इन्सेकले सुभावसमेत दिएको छ ।

इन्सेकले घटनामा संलग्न रहेका सुरक्षाकर्मीलाई तत्कालै अनुसन्धानको प्रक्रिया ल्याउन, पीडित परिवारलाई उचित क्षतिपूर्ति प्रदान गर्न, घटनाको निष्पक्ष र वस्तुनिष्ठ छानविन गर्न, कारागारको आन्तरिक प्रशासनका नियम कानुन मानव अधिकारमैत्री बनाउन, देशभरका कारागारमा क्षमताभन्दा बढी कैदी बन्दी भएको विषयमा ध्यान पुऱ्याउन, कारागारमा स्रोत साधनको उचित व्यवस्था गर्नु र कागजमा सीमित खुला कारागारको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न सरकारलाई सुझाव दिएको छ ।

इन्सेकको अनुगमन टोलीमा इन्सेक कोशी प्रदेश प्रमुख सोमराज थापा, प्रलेख अधिकृत पुण्य अधिकारी, इन्सेक सङ्ख्यासभा प्रतिनिधि भविन कार्की र अधिकारकर्मी कृष्ण बाँस्कोटा हुनु हुन्थ्यो ।

जिल्ला कारागार खाँदवारी, सङ्ख्यासभामा कैदीको मृत्युका विषयमा इन्सेकले गरेको अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक कार्यक्रम ।

सुशासन अभियन्ता गिरफ्तारी घटनामा इन्सेकको चासो

विराटनगर महानगरपालिका-५
जामुनगाढीकी ५३ वर्षीया सुशासन अभियन्ता इन्द्रा चापाँगाई गिरफ्तारी घटनामा इन्सेकले चासो व्यक्त गरेको छ ।

इन्सेक कोशी प्रदेश कार्यालय, विराटनगरका प्रदेश संयोजक सोमराज थापा नेतृत्वको मानव अधिकारकर्मीको टोलीले जिल्ला प्रहरी कार्यालयको हिरासतमा रहनु भएकी चापाँगाईलाई साउन २३ गते भेटी घटनाका विषयमा जानकारी लिएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरङ्गको हिरासतमा रहनु भएकी सुशासन अभियन्ता इन्द्रा चापाँगाईलाई भेटी उहाँको मागका विषयमा जानकारी लिई इन्सेक कोशी प्रदेश प्रमुखसहित अधिकारकर्मी

विराटनगर महानगरपालिकाका मेयर नागेश कोइरालाले अभियन्ताविरुद्ध ०८० साउन १५ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा अभद्र शीर्षकमा निवेदन दिएपछि चापाँगाईलाई सोही दिन प्रहरीले गिरफ्तार गरी हिरासतमा राखेको छ ।

अनुसन्धानका लागि गिरफ्तार भइ प्रहरी हिरासतमा रहनु भएकी अभियन्ता चापाँगाईलाई भेटी उहाँको माग र घटनाका विषयमा जानकारी लिएको इन्सेक कोशी प्रदेश संयोजक सोमराज थापाले बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका एसपी दीपक पोखरेलसँग भेटी घटनाका विषयमा जानकारी लिएको संयोजक थापाले बताउनु

भयो ।

अधिकारकर्मीसँगको भेटमा एसपी पोखरेलले अभियन्ताका विषयमा महानगरपालिकाबाट निवेदन आएपछि अनुसन्धानका लागि गिरफ्तार गरेको बताउनु भयो । एसपी पोखरेलले अभियन्ताले उठाएको विषयमा अधिकारकर्मीले चासो दिएकाले समस्या समाधानका लागि सहयोग गर्ने बताउनु भयो ।

घटनाका विषयमा अधिकारकर्मीको टोलीले साउन २३ गते विराटनगर महानगरपालिकाका मेयर नागेश कोइरालासँग भेट गरी घटनाका विषयमा जानकारी लिनुका साथै चासो व्यक्त गरेको छ ।

अधिकारकर्मीसँगको भेटमा मेयर कोइरालाले विरोध गर्न पाउनु अधिकार भएपनि मेयर लक्षित गाली र तुच्छ वचनका कारण प्रशासनमा उजुरी दिएको बताउनु भएको छ ।

विराटनगर महानगरपालिका कार्यालयले चापाँगाईविरुद्ध ०८० साउन १५ गते अभद्र व्यवहार मुद्दामा जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिएपछि प्रहरीले अनुसन्धानका लागि चापाँगाईलाई गिरफ्तार गरी हिरासतमा राखेको इन्स्पेक्टर पप्पु नायकले बताउनु भयो ।

प्रहरीले जिल्ला अदालतबाट म्याद थप गरी अनुसन्धान गरेकोमा साउन २१ गते म्याद सकिएपछि पुन साउन २२ गते

आठ दिन म्याद थप गरी घटनाका विषयमा अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

सुशासन अभियन्ता चापाँगाईले जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङ्गमा गोग्राह कलेज विराटनगर र सोही कलेजको सञ्चालक समितिविरुद्ध ०८० जेठ १८ गते निवेदन दर्ता गराएर आन्दोलन गर्दै आउनु भएको थियो ।

विराटनगर महानगरपालिका अगाडि गएको जेठ महिनायता मेयरविरुद्ध विरोध गर्दै आउनु भएको अवस्थामा चापाँगाईलाई प्रहरीले गिरफ्तार गरी हिरासतमा राखेर अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय एन र २०५७ सालको सक्कली लिखित कागजात जुटाई प्रमाणित गर्न र गोग्राह सामुदायिक कलेजले सोही नामको निजी कलेज सञ्चालन गरेकोमा महानगरपालिकाले निजी कलेजलाई ५ लाख रुपियाँ आर्थिक सहयोग गरेकोमा सुशासन अभियन्ता चापाँगाईको विरोध छ ।

विराटनगर महानगरपालिका-४ स्थित गोग्राहा स्कुलमा सञ्चालित कलेज निजी क्षेत्रबाट सञ्चालनमा रहेको र सो कलेजलाई विराटनगर महानगरपालिकाले ५ लाख रुपियाँ आर्थिक सहयोग आरोप लगाउदै चापाँगाई उक्त रकम महानगरपालिकालाई फिर्ता हुनुपर्ने माग राख्दै आन्दोलनमा उत्रिनु भएको छ ।

बागमती प्रदेश

सार्वजनिक सरोकार र महिलामाथि हुने हिंसाका बारेमा स्थानीय सरकार र महिलाहरूबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम

स्थानीय सरकारसँग जोडिएका सार्वजनिक सरोकारको विषयमा हेटौँडा उपमहानगरपालिकामा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन भएको छ। अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजनामा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको वडा नं. १९ को सार्वजनिक सरोकार र महिलामाथि हुने हिंसाका बारेमा स्थानीय सरकार र महिलाहरूबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम ०८० भदौ २५ गते सम्पन्न भएको हो।

डब्ल्युपिडि नेपाल र इन्सेकको सहकार्यमा हेटौँडा उपमहानगरपालिकाको वडा नं. १९ मा 'अधिकार तथा आर्थिक विकासमार्फत महिला शास्त्रिकरण' रिन्यु परियोजना अन्तर्गत अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो।

उक्त अन्तरक्रिया कार्यक्रममा नेवारपानी सहरी स्वास्थ्य केन्द्रमा पर्खाल नभएकाले असुरक्षा भएको, तालिम हल व्यवस्थित नरहेको, वर्षायाममा लेउ लागेर उपचार गर्न जाने विरामी नै लडेर घाइते हुने अवस्था आएको र कतिपय औषधिहरू म्याद सकिएको अवस्थामा रहेको भन्दै

हिलोले खुट्टा खाएका बेला औषधि लिन जाँदा समेत नपाएको जस्ता समस्याहरूको बारेमा छलफल भएको थियो।

यसैगरी, निर्मल माध्यमिक विद्यालयमा खेलकुद र अतिरिक्त क्रियाकलापको वातावरण नभएको, नेवारपानीस्थित अरनिको माध्यमिक विद्यालयमा शिक्षकहरू अनुपस्थित हुने गरेको भन्दै विद्यार्थीहरू दिउँसै घर फर्केने गरेको पाइएको र विभिन्न तालिम तथा कार्यक्रमहरू दुर्गम गाउँहरूमा लैजानुपर्ने जस्ता विषयहरूको बारेमा छलफल भएको थियो।

इन्सेक परियोजना संयोजक कृष्णप्रसाद नेपालले परियोजना लक्षित कार्यक्रमबाट महिला शास्त्रिकरण र स्थानीय सरकारलाई जिम्मेवार बनाउन र मानव अधिकार मैत्री शासन व्यवस्था प्रणालीलाई अवलम्बन गर्नको लागि यो परियोजना केन्द्रित रहेको बताउनु भयो।

स्वास्थ्य केन्द्रकी प्रमुख सुसन शर्माले पर्खाल नहुँदा आफू समेत असुरक्षित रहेको बताउनु भयो। उहाँले पटक पटक कम्पाउण्डका लागि वडामा मारा गरिएको स्मरण गराउनुभयो। खानेपानी समस्या रहेको, स्वास्थ्य केन्द्र परिसरमा वर्षामा पानी पलाउने समस्या भएकाले लेउ लागेर हटाउनै नसक्ने अवस्था रहेको बताउनु भयो।

कार्यक्रममा वडा सदस्य रिता सुनारले सुनिएका सबै गुनासोहरूका बारेमा वडाध्यक्षलाई जानकारी गराउने र सुधारको प्रयत्न गरिने बताउनु भयो।

बेपत्ताहरूको खोजीमा सरकार गम्भीर छ: कानुनमन्त्री श्रेष्ठ

बागमती प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्री गङ्गानारायण श्रेष्ठले देशमा भएका विभिन्न राजनितिक आन्दोलनहरूमा बेपत्ता भएका व्यक्तिहरूको खाजीकार्यमा सरकार गम्भीर रहेको बताउनु भएको छ ।

बलपूर्वक बेपत्ताविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस २०२३ को सन्दर्भमा इन्सेक बागमती प्रदेशका संयोजक गणेश भण्डारीले बुझाउनुभएको ज्ञापन पत्र बुझै मन्त्री श्रेष्ठले द्वन्द्वपीडितहरूको न्याय तथा परिपुरणको लागि सञ्चाय सरकार र प्रदेश सरकार प्रतिवद्ध रहेको बताउनु भयो ।

पीडितलाई न्यायको प्रत्याभूति दिलाउनु पर्ने राज्यको दायित्व भएकाले बागमती प्रदेश सरकारले प्रदेशभित्रका बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूका बारेमा चासो र चिन्ता लिई बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूका पीडित परिवारलाई सत्य, न्याय र परिपूर्णको व्यवस्थाको लागि प्रदेश सरकार प्रतिवद्ध रहेको पनि मन्त्री श्रेष्ठले बताउनु भयो ।

ज्ञापन पत्र बुझाउदै इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालयका संयोजक गणेश भण्डारीले द्वन्द्वपीडितको सवाल राजनीतिसँग जोडिएको भएता पनि चुनावी मुद्दा मात्र बन्ने गरेको बताउनु भयो । द्वन्द्वपीडितका सवाल राजनीतिक दलको मुद्दा बन्ने गरेको तर समाधान गर्न राजनीतिक दल र सरकार स्वयम् नै अग्रसर नदेखिएको उहाँले बताउनु भयो ।

संयोजक भण्डारीले “बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन, सत्य निरूपण

तथा मेलमिलाप आयोग (तेस्रो संशोधन) विधेयक” संसदमा पेश भए पनि पास हुन नसक्दा अझै पीडित परिवार पीडित बन्दै गएको बताउनु भयो ।

बल पूर्वक बेपत्ताविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस २०२३ को सन्दर्भमा इन्सेक बागमती प्रदेशका संयोजक गणेश भण्डारीले इन्सेकद्वारा प्रकाशित ‘उनिहरू कहाँ छन्?’ पुस्तक पनि मन्त्री श्रेष्ठलाई हस्तान्तरण गर्नुभयो ।

प्राप्त अधिकार निर्वाध प्रयोग गर्न पाउनु नै मानव अधिकारः मन्त्री श्रेष्ठ

बागमती प्रदेश सरकारका प्रवक्ता एवम् आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्री गङ्गानारायण श्रेष्ठले मानवलाई प्राप्त हुने सबै खाले अधिकार निर्वाध रूपमा प्रयोग गर्न पाउनु नै मानव अधिकार रहेको बताउनु भयो ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) को आयोजनामा हेटौडामा आयोजित दुई दिने कार्यक्रममा बोल्दै मन्त्री श्रेष्ठले संस्थागत संरचनाको दृष्टिले हेर्दा मानव अधिकार संरक्षणका लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच अधिकारको सूची नै उल्लेख गरी बाँडफाँड समेत गरिएको भए पनि त्यसको समुचित कार्यान्वयन हुन नसकेको बताउनु भयो ।

नेपालमा पटक पटक भएका राजनीतिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, आर्थिक सबै खाले आन्दोलनमा महिलाको भूमिका अग्रस्थानमा छ । आजसम्म जति परिवर्तनहरू भए ती सबै परिवर्तनको हकदार स्वतः महिला हुनु पर्ने हो, तर

आज महिला सहभागिता र उनिहरूलाई अवसर, पहुँच र अधिकारको हिसाबबाट हेर्दा परिवार, समाज, राजनीतिक पार्टीहरू र राज्यले न्याय गर्न नसकेको मन्त्री श्रेष्ठले बताउनु भयो ।

संविधानले व्यवस्था गरेको

समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीले धेरै महिलालाई राजनीतिमा समावेश त गरायो तर प्रत्यक्ष निर्वाचनमा अझै महिलाको नेतृत्वलाई स्वीकार्न नसकेको अवस्थामा असमानहरूको बीचमा समान प्रतिस्पर्धा गराउन हामी सबैको दायित्व रहेको मन्त्री श्रेष्ठले बताउनु भयो । उहाँले भन्नुभयो, 'प्रतिस्पर्धा समानहरूको बीचमा हुन्छ, असमानहरू बीचमा आरक्षण र विशेषाधिकार हुन्छ । अद्द (आर्थिक) र वंश (सामाजिक) मा पुरुष बराबर महिलाको समान हक हुनुपर्छ भन्दै मन्त्री श्रेष्ठले राज्यको हरेक निकायमा महिलाको समान अधिकार, समान पहुँच, समान अवसर र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

यसैगरी मन्त्री श्रेष्ठले जनयुद्धको क्रममा ०५३ वैशाख २४ गते गिरफ्तारीमा परी ०५७ मा कारागार मुक्त नहुँदासम्म जीवन रक्षाको लागि इन्सेकले लिएको पहलको लागि इन्सेकप्रति आभार प्रकट समेत गर्नुभयो । 'मृत्युसँग पटक पटक जम्काभेट हुँदा रक्षाक्वज बनेर इन्सेकलगायत मानव अधिकारवादी संस्थाहरू जसरी मेरो जीवन रक्षाका लागि उभियो सायद त्यसै कारण आज म यहाँ छु', मन्त्री श्रेष्ठले भन्नुभयो ।

कार्यक्रमका राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, बागमती प्रदेश कार्यालयका

प्रमुख यज्ञप्रसाद अधिकारीले संविधानले सुनिश्चित गराएको अधिकार, मौलिक हक संरक्षणमा स्थानीय तहको भूमिका र न्यायिक समितिको काम कर्तव्य र अधिकारका बारेमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्दै जनताको अधिकार प्रत्याभुत गराउन स्थानीय तहको महत्वपूर्ण भूमिका रहने बताउनु भयो ।

उहाँले आर्थिक अधिकारमार्फत् जनताको जीवनस्तर माथि उठाउन आवश्यक रहेको उल्लेख गर्दै सबै जनता बलियो भयो भने स्थानीय सरकार पनि बलियो हुने बताउनु भयो । उहाँले यस तालिमबाट सहभागीमा भएको क्षमता ज्ञानलाई तिखार्ने र त्यसलाई गाउँ समाजमा उचित प्रयोग गर्न सके सक्रात्म प्रभाव पर्ने र त्यसले समाजमा सक्रात्मक परिवर्तन त्याउने बताउनु भयो ।

यस्तै उहाँले स्थानीय तह मानव अधिकारमैत्री बन्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । स्थानीय तहहरूले कानुनी परामर्श दिने, सचेतना बढाउने काम गर्न सके नागरिकहरूमा विश्वास पैदा हुने बताउनु भयो । स्थानीय तहमा हुने न्यायिक समिति प्रभावकारी हुन सके प्रहरी तथा अदालतमा पुग्ने घरेलु हिंसा लगायतका सामाजिक विवादको चाप घटाने विश्वास गर्नुभयो । उहाँले यस्ता विवाद न्यायिक समितिमा गएमा प्रहरीले अपराध नियन्त्रणमा केन्द्रित

हुन सजिलो पर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेक बागमती प्रदेश संयोजक गणेश भण्डारीले स्वास्थ्य, शिक्षा, आवास तथा खाद्य अधिकारको संरक्षण तथा संबद्धनमा स्थानीय तहको भूमिका सम्बन्धमा र नेतृत्व विकास तथा महिला सशक्तिकरणको विषयमा अभिमुखीकरण गरिने बताउनु भयो ।

अधिकार तथा आर्थिक विकास मार्फत महिला सशक्तिकरण कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, बागमती प्रदेश कार्यालयका प्रमुख यज्ञप्रसाद अधिकारी, जिल्ला बार एशोसियसन अफ मकवानपुरका अध्यक्ष अप्सरा बस्नेत, मनहरी गाउँपालिका सामाजिक विकास शाखा प्रमुख ज्ञानेन्द्र ढकाल, मानव अधिकार समूह मनहरी गाउँपालिका संयोजक विमला गोपाली, डब्ल्युपिडि नेपालकी फिल्ड सुपरभाइजर तिलकुमारी हुमागाईले अधिकार तथा आर्थिक विकास मार्फत महिला सशक्तिकरणका विषयमा आफ्नो भनाई राख्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिका बडा नम्बर १, ३, ४ र हेटौडा उपमहानगरपालिका बडा नम्बर १९ का रिन्यु परियोजनामा आवद्ध रहेका १५ ओटा महिला समूहका महिलाहरू र बाल अधिकार समूहका बालिकाहरूको

रोम विधान अनुमोदनको लागि प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापन पत्र

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै इन्सेक बागमती प्रदेश कार्यालय, हेटौडाले ०८० साउन ३ गते प्रधानमन्त्रीलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत् ज्ञापन पत्र बुझाइएको छ ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) बागमती प्रदेश कार्यालयका संयोजक गणेश भण्डारीले अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसको अवसरमा साउन ३ गते प्रमुख जिल्ला अधिकारी सूर्यप्रसाद

सेढाईमार्फत् प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापन पत्र बुझाउनुभएको हो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको स्थापनाका लागि रोम विधान पारित गरिएको दिन १७ जुलाईको स्मरणमा नेपालमा पनि अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस मनाइदै आएको छ ।

ज्ञापन पत्र बुझ्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी सेढाईले ज्ञापन पत्र आजै प्रधानमन्त्रीको कार्यालय पठाइने र जिल्लामा मानव अधिकार उल्लङ्घन हुन

नदिनेतर्फ सरकार सचेत रहेको बताउनु भयो ।

यसैगरी इन्सेक बागमती प्रदेश संयोजक गणेश भण्डारीले देशमा व्याप्त दण्डहीनताको अन्त्यको लागि पनि राष्ट्र त्याएको भइसकेको बताउनु भयो ।

उहाँले रोम विधान पारित भएको दिनलाई स्मरण गर्दै नेपाल सरकारलाई रोम विधानको पक्ष राष्ट्र हुनको लागि

दबाव दिने उद्देश्यले विगत १७ वर्षदेखि ज्ञापन पत्र बुझाउदै आएको समेत प्रमुख जिल्ला अधिकारी सेडाईलाई जानकारी गराउनु भयो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान संसारका १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेको तर नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र नभएको भन्दै सरकारको ध्यानाकर्षण गराइएको हो ।

सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुच्छाउन पनि अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) लाई नेपालले अनुगमन गर्नु पर्ने भन्दै अधिकारकर्मीहरूले लामो समयदेखि आवज उठाउदै आएका

छन् ।

ज्ञापन पत्रमा पुनःस्थापित प्रतिनिधिसभाले २०६३ साउन ९ गते नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको (रोम विधान) अनुमोदन गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्दै सर्वसम्मत रूपमा सङ्गत्य प्रस्ताव पारित गरेको तथ्यलाई समेत स्मरण गराइएको छ ।

साथै मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका समयमा समेत पटकपटक रोम विधान पारित गर्न प्राप्त भएका सुभावहरूको कार्यान्वयन गराउनसमेत ज्ञापन पत्रमा ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

तत्कालीन परराष्ट्रमन्त्री उपेन्द्र

यादवले २०६५ माघ २९ गते रोम विधान तत्काल अनुमोदन गर्नुपर्ने एजेण्डा क्याविनेटमा प्रस्तुत गर्नु भएको पक्षलाई पनि पुनःस्मरण गर्दै नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको सम्मान प्रकट गर्न इन्सेक्ले ज्ञापन पत्रमार्फत आग्रह गरेको छ ।

यसैबीच केही दिन अधिमात्र प्रमुख जिल्ला अधिकारीको जिम्मेवारी समाल आइपुग्नु भएका सूर्यप्रसाद सेडाईलाई इन्सेक बागमती प्रदेश संयोजक गणेश भण्डारीले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक २०२३ समेत हस्तान्तरण गर्नुभएको थियो ।

संविधानसभाका अध्यक्षको निधनमा इन्सेकद्वारा शोक व्यक्त

संविधानसभा अध्यक्ष, नेकपा एमालेका उपाध्यक्ष तथा सांसद सुवासचन्द्र नेम्वाडको ७१ वर्षको उमेरमा भद्रौ २६ गते विहान भएको असामयिक निधनले मर्माहत भएको इन्सेकले जनाएको छ । इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले शोक वक्तव्य जारी गर्दै मानव अधिकारप्रति समर्पित राजनीतिज्ञ नेम्वाडको निधनमा मर्माहत भएको उल्लेख गर्नु भएको हो । 'शोकको यस घडीमा मानव अधिकार सचेत राजनीतिक व्यक्तित्व स्वर्गीय नेम्वाडप्रति हार्दिक श्रद्धाङ्गली व्यक्त गर्दछौं । उहाँका परिवारप्रति गहिरो सम्बोदना प्रकट गर्दछौं ।' -शोक वक्तव्यमा भनिएको छ ।

नेपालको संविधानमा मानव अधिकार, बहुलवादलगायत सामाजिक न्यायको प्रत्याभूत गर्ने कैयौं अग्रगामी प्रावधान समावेश गर्न संविधानसभाको अध्यक्षको हैसियतमा उहाँले ऐतिहासिक जिम्मेवारी निर्वाह गर्नु भएको थियो ।

नेपालमा मानव अधिकार संवैधानिक संयन्त्रको स्थापनाका लागि पहिलो पटक पहल सुरु गर्दै नेम्वाडले २०४९ सालमा राष्ट्रियसभामा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगसम्बन्धी 'सङ्गत्य प्रस्ताव' दर्ता गर्नु

भएको थियो । पुनर्स्थापित संसदले २०६३ सालमा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान पारित गर्न संकल्प प्रस्ताव पारित गर्दा उहाँ सभामुख हुनुहुन्यो ।

पछिल्लो समय उहाँ नेपालको शान्ति प्रकृयालाई दीगो र न्यायपूर्ण रूपमा दुङ्गाउन सकृद हुनु हुन्यो । उहाँको मत नेपालको शान्ति र सङ्क्रमणकालीन न्यायको प्रकृयालाई मौलिक ढङ्गले नेपालभित्रैबाट दुङ्गाउनुपर्छ भन्ने रही आएको थियो ।

नेम्वाडको निधनले नेपालको लोकतान्त्रिक राजनीति र मानवअधिकार आन्दोलनमा अपूरणीय क्षति पुगेको छ । लोकतन्त्र, सामाजिक न्याय र मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्वर्धनका लागि आजीवन समर्पित नेम्वाड जनताको स्मृतिमा सदैव जीवित रही रहनु हुनेछ ।

मानव अधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय केन्द्र (एचआरटिएमसीसी) को वार्षिक समीक्षा बैठक सम्पन्न

मानव अधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय केन्द्र (एचआरटिएमसीसी) को वार्षिक समीक्षा बैठक ०८० भदौ २२ गते गते काठमाडौंमा सम्पन्न भएको छ । समीक्षा बैठकले सहारा नेपाल, सुभ अवसर ग्राम र ब्लु डायमण्ड सोसाइटीलाई सञ्जालमा सदस्यता प्रदान गर्ने प्रस्ताव समेत अनुमोदन गरेको छ ।

यसअघि ७८ ओटा मानव अधिकार सञ्चासंस्था आबद्ध रहेको सञ्जालमा तीन ओटा सदस्य संस्था आबद्ध भएसंगै सञ्जालमा आबद्ध हुने सदस्य संस्थाको सञ्चया ८१ पुगेको छ ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै महिला पुनर्स्थापना केन्द्र (ओरेककी) अध्यक्ष डा. रेणु अधिकारीले मानव अधिकारको बदलिँदो अवस्थामा मानव अधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय केन्द्रलाई अभ्य सशक्त रूपमा अगाडि बढाउन रणनीतिक योजना बनाएर अगाडि बढ्नुपर्ने आवश्यकता रहेको औल्याउनु भयो । उहाँले मानव अधिकारका मुद्दा र सवाल उठाउन सञ्जालको ठूलो महत्व रहेको भन्दै यसलाई अभ्य सक्रिय बनाउन सबै सदस्य संस्था एकजुट हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले सञ्जालको ज्यादै ठूलो महत्व रहेको भन्दै यसलाई अभ्य सक्रिय बनाउन सबै सदस्य संस्था एकजुट हुनु पर्ने बताउनु भयो । उहाँले महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसा, कारागार र हिरासत कक्ष, बल सुधार गृहमा हुने हिंसा लगायतका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटना बढिरहेको उल्लेख गर्दै त्यस्ता विषयमा समितिहरूले निरन्तर अनुगमन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको उल्लेख गर्नु भयो ।

त्यस्तै अधिकारकर्मी उषा मल्ल

पाठकले आफूहरूले संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय उच्च आयुक्तको कार्यालयमा पठाउने छायाँ प्रतिवेदनको बारेमा काम गर्दै गरेको जानकारी गराउनुभयो । पाठकले मानव अधिकार उल्लङ्घनका हरेक घटनामा भिन्न भिन्न समुदायका व्यक्तिहरू पीडित हुन सक्ने भएकाले त्यस्ता घटनालाई सामूहिक अन्तर्विच्छेदन दृष्टिकोणबाट अध्ययन गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

वार्षिक समिक्षा बैठकमा केन्द्र अन्तर्गतका विभिन्न आठ ओटा समितिहरूका संयोजक संस्थाले आ-आफ्नो तर्फबाट प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेका थिए ।

हिरासतमा महिला थुनुवा बलात्कारबारे विस्तृत रूपमा छानबिन गर्न इन्सेकको माग

कर्तव्य ज्यान मुद्दामा सप्तरी जिल्लाको इलाका प्रहरी कार्यालय, कञ्चनपुरको हिरासतमा रहनुभएकी ३५ वर्षीया महिला थुनुवामाथि कार्यालयका डिएसपी दीपककुमार रायले बलात्कार गरेको भन्ने घटनाबारे विस्तृत रूपमा छानबिन गर्न अनौपचारिक सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले माग गरेको छ ।

इन्सेकको नेतृत्वमा विभिन्न सञ्चासंस्थाका प्रतिनिधि सम्मिलित स्थलगत अध्ययन टोलीले गरेको स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन ०८० भदौ २२ गते काठमाडौंमा सार्वजनिक गर्दै इन्सेकले घटनाबारे विस्तृत रूपमा छानबिन गर्न र बलात्कार भएको भनिएकी थुनुवा महिलासँग महिला प्रहरीको उपस्थितिमा बयान लिने प्रक्रिया तत्काल सुरु गर्नुपर्ने बताएको हो ।

स्थलगत अध्ययनको क्रममा कर्तव्य ज्यान मुद्दामा इलाका प्रहरी कार्यालय, कञ्चनपुरको हिरासतमा रहनुभएकी ३५ वर्षीया महिलाले सोही कार्यालयका डिएसपी दीपककुमार रायले ०७९ चैत ६ गते राति बयानका लागि आफ्नो कार्य कक्षमा बोलाएर दुई पटक बलात्कार गरेको कुरा ०८० वैशाख १२ मा राजविराजस्थित गजेन्द्रनारायण सिंह अस्पतालमा उपचारका

लागि गएका बेला स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई बताउनुभएको थियो ।

प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै इन्सेकले प्रहरी हिरासतभित्रै महिला थुनुवा बलात्कृत हुनु गम्भीर प्रकृतिको घटना भएकाले देशभरका सबै प्रहरी कार्यालय अन्तर्गत रहेका महिला थुनुवा कक्षको सुरक्षामा महिला प्रहरी खटाउन समेत माग गरेको छ ।

प्रतिवेदनमा भनिएको छ, 'आफ्नो पद, शक्ति वा अधिकारको प्रयोग गरी कुनै किसिमको दवाव, प्रभाव र प्रलोभनमा पारी यौनजन्य कार्य गर्नु हुँदैन भन्ने कानुनी व्यवस्थाको बरिचलाप इलाका प्रहरी कार्यालय, कञ्चनपुर, सप्तरीका डिएसपी दीपककुमार रायले हिरासतमा रहनुभएकी महिलालाई यौन हिंसा गरेको शङ्खा हुने ठाउँ देखिएका छन् । हिरासतमा रहनुभएकी महिलालाई बयानका लागि राति डिएसपीले बोलाएको प्रहरी अधिकार र पीडित महिलाले बताउनुले घटना भएको आशङ्का गर्न सकिन्छ । हिरासतमा दिनभर रहनुभएकी महिलालाई राति बयान

लिएबाट घटनामा पीडितले लगाएको आरोपको छानबिन गर्नु प्रहरी र राज्यका जिम्मेवार निकाएको दायित्व हो ।'

इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले घटनाबारे प्रहरी र अन्य निकायले विस्तृत रूपमा छानबिन गर्नुको साटो दोषीलाई प्रहरी प्रशासनले संरक्षण गर्नुले न्यायलाई शक्तिले प्रभावित गरिरहेको भान भएको बताउनु भयो । अध्यक्ष अर्यालले सुरक्षा निकायभित्रै सुरक्षा धेरामा रहनुभएकी महिलामाथि बलात्कार हुनु जघन्य अपराधमा भएको उल्लेख गर्दै अपराधमा संलग्नलाई तत्काल बर्खास्त गरी निष्पक्ष छानबिन र कारबाही गर्नुपर्ने उल्लेख गर्नुभयो ।

त्यसैगरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै महिला पुनर्स्थापना केन्द्र (ओरेककी) अध्यक्ष डा. रेणु अधिकारीले पीडित महिलालाई डिएसपी रायले मुख थुनी बोल्न कराउन नदिइ जबर्जस्ती करणी गरिएको र पुनः हिरासत कक्षबाट बाहिर कार्यकक्षमा लगेर बलात्कार गरेपछात बलात्कार गरेको कुरा कसैलाई भनेमा २० वर्षसम्म

जेलमा सडाई दिने भनेर धम्की दिएको बताउनु भयो । अधिकारीले जिल्ला प्रहरी प्रमुख एसपी नरेन्द्र केसीलाई घटनाबारे जानकारी गराए पनि बलात्कार भएको कुरा किन लामो समयपछि भनेको भन्दै उल्टै पीडितलाई पीडा दिने काम गरेको उल्लेख गर्नुभयो ।

त्यस्तै इन्सेक सप्तरी जिल्ला प्रतिनिधि मनोहरकुमार पोखरेलले पीडितको घटना बाहिर त्याउँदा आफूमाथि प्रहरीले रिसिवी साँधेर कुटिपिट गरेको उल्लेख गर्नुभयो । पोखरेलले प्रहरीकै जिम्मेवार अधिकारी बलात्कार घटनाका आरोपित आरोपित भएपछि उपल्लो तहका हाकिमले संवेदनशील र थप जिम्मेवारीका साथ अनुसन्धान गर्नुपर्नेमा घटनालाई लुकाउने, घटना बाहिर त्याउने मानव अधिकार रक्षकमाथि आग्रह पूर्वाग्रह राखेको बताउनु भयो । विभिन्न तथ्यहरूका आधारमा घटना भएको हुनसक्ने आधारहरू फेला परेकाले घटनाबारे गहिरो अनुसन्धान गरी आरोपितलाई कानुनी दायरामा त्याउनुपर्नेमा पोखरेलले जोड दिनुभयो ।

बाल सुधार गृह भक्तपुरको घटनामा बाल सुधार गृहको लापरवाही र प्रशासनको उदासिनताः इन्सेक

भक्तपुरको बाल सुधार गृहमा एक जनाको मृत्यु भएको र बालबालिका सुधार गृहबाट बाहिरिएको घटना बाल सुधार गृहको सञ्चालन गर्ने संस्था युसेपको लापरवाही र प्रशासनको उदासिनताका कारण भएको इन्सेकले जनएको छ ।

इन्सेकको नेतृत्वमा विभिन्न सञ्चालनस्थाका प्रतिनिधि सम्मिलित स्थलगत अध्ययन टोलीले भदौ १५ गते जारी गरेको प्रतिवेदनमा सो कुरा औल्याइएको हो ।

सुधारगृह प्रशासनको बेवास्ताका कारण समयमै उपचार नपाउँदा १८ वर्षीय कमल बस्नेतको मृत्यु भएको अध्ययन टोलीले निश्कर्ष निकालेको छ । 'होस्टल वार्डेनसँग औषधि मार्गेको र वार्डनले निको नामको औषधि दिएर पठाएको र ०८० भदौ ३ गते ६ बजेतिर बालक

अचेत अवस्थामा फेला परेपछि तुरुन्तै मध्यपुर थिमी नगरपालिका-३ गद्वाघरस्थित नागरिक सामुदायिक अस्पतालमा लगिएको बालबालिकाले बताए ।'-प्रतिवेदनमा उल्लेख छ ।

बलात्कार मुद्दामा बाल सुधार गृहमा थुनामा रहेका मन्थली नगरपालिका-३, कठजोरका १८ वर्षीय कमल बस्नेतको ०८० भदौ ३ गते बिहान ६ बजेतिर सुधार गृहमा मृत्यु भयो । ज्वरो र पिलोका कारण विरामी भएका बस्नेतलाई समयमा नै उपयुक्त उपचारका लागि अस्पताल नलगिएका कारण मृत्यु भएको पाइयो । सुधार गृह प्रशासनको लापरवाहीका कारण बालकको ज्यान गएको भन्दै ०८० भदौ ३ गते नै घटनाको निष्पक्ष छानबिन गर्नुपर्ने, दोषीलाई कारबाही गर्नुपर्ने र पीडित

पक्षलाई क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने माग गर्दै सुधार गृहमा रहेका बालकहरूले सुधार गृह भित्र र मृतकका आफन्तले सुधारगृह परिसरमा नाराबाजी गरेका थिए । सोही क्रममा प्रहरीसँगको भडपपछि सुधारगृहभित्र रहेका २ सय २१ जना बालबालिका सुधार गृहको पछाडिको ढोका फोडेर बाहिर निस्किएका थिए ।

कारागार व्यवस्थापन विभाग मातहत रहेको र न्यूनतम सुविधाविहीन बालबालिकाका लागि शैक्षिक कार्यक्रम (युसेप) नेपालको व्यवस्थापनमा मध्यपुरथिमी नगरपालिका-२ सानोठिमीमा सञ्चालित बाल सुधार गृहमा जिल्ला अदालत रामेछापको ०७७ जेठ २९ गतेको आदेशमा बस्नेत थुनामा रहेका थिए । बाल सुधार गृह प्रशासनले भदौ ३ गते ६ बजे

बालकलाई मध्यपुर थिमी नगरपालिका-३ गद्वाघरमा रहेको नागरिक सामुदायिक अस्पतालमा उपचारका लागि लगेकामा अस्पतालमा ल्याइपुऱ्याउनु थागावै बालकको मृत्यु भइसकेको अस्पताल प्रशासनले अनुगमन टोलीलाई जानकारी दियो ।

‘बाल सुधार गृहका सम्बन्धमा दीर्घकालीन रूपमा बाल सुधार गृह व्यवस्थापनमा संलग्नहरूलाई अनुसन्धानको प्रक्रियामा ल्याउन, सुधार गृहभित्रको अन्तरिक व्यवस्थापनमा सुधार गर्न, भदौ ३ र ४ गतेको घटनाको निष्पक्ष र वस्तुनिष्ठ छानबिन गर्न, सुधार गृहमा क्षमताभन्दा बढी बालबालिका नराख्ने व्यवस्था गर्न र १८ वर्षभन्दा बढी उमेर पुगेकाहरूलाई सुधार गृहमा बालबालिकासँग नराख्ने

व्यवस्था गर्नु जरुरी देखिएको छ । बाल सुधार गृहको सञ्चालनको जिम्मा सरकारले नै लिनु पर्ने र सुधार गृहलाई सुधार गृहकै रूपमा विकास गर्नु आवश्यक छ । बाल सुधार गृहभित्र कारागारकै जस्तो भित्री सत्ताको अन्त्य गर्ने र बालमैत्री व्यवस्थापनमा जोड दिनु आवश्यक छ ।’- प्रतिवेदनमा उल्लेख छ ।

सुधार गृहभित्र रहेका बालबालिकाको स्वास्थ्य परीक्षणको व्यवस्था नगरेको, मानसिक स्वास्थ्यमा हेरचाह नगरेको, खानपिन, खानेपानीको प्रवन्ध नगरेको र वृत्ति विकासको लागि कुनै पहल नगरेको जनाउँदै भदौ ४ गते सुधार गृहका बालबालिका आन्दोलित भएका थिए ।

सोही क्रममा सुधार गृह प्रशासनले कुनै सुनुवाइ नगरेपछि बालकहरूले सुधार गृहमा तोडफोड गरेका थिए ।

सो क्रममा भएको भडपमा परी नेपाल प्रहरीतर्फ ११ जना र सशस्त्र प्रहरीतर्फ आठ जना गरी १९ जना र १० जना बालकसमेत घाइते भए । घाइते बालकमध्ये रबरको गोली लागेका (घाइतेका आफन्तको भनाइअनुसार) एक जनाको अवस्था गम्भीर रहेको छ । उनको उपचार राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टरको आइसियूमा भझरहेको छ । घटनापछि बाहिर निस्केका २ सय २१ जना बालकमध्ये अभै चार जना सम्पर्कमा नआएको प्रहरीले जनायो ।

मानव अधिकारकर्मी टेकनाथ बरालको निधनमा इन्सेकद्वारा श्रद्धाङ्गली व्यत्ति

पोखरामा रही मानव अधिकार तथा सामाजिक न्यायका सवालमा ५ दशकदेखि निरन्तर क्रियाशील मानव अधिकारकर्मी टेकनाथ बरालको ८५ वर्षको उमेरमा भदौ १२ गते निधन भएकोमा इन्सेकले दुःख व्यत्ति गरेको छ । इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले भदौ १२ गते नै शोक वक्तव्य जारी गर्दै उहाँको निधनप्रति दुःख व्यत्ति गर्नु भएको हो ।

इन्सेकका साधारण सदस्य एवम् इन्सेकका संस्थापक महासचिव प्रकाश कापलेको स्मृतिमा स्थापना गरिएको प्रकाश मानव अधिकार पुरस्कारबाट २०६२ सालमा इन्सेकद्वारा पुरस्कृत बरालको निधनले मानव अधिकारको क्षेत्रमा अपुर्णीय क्षति भएको इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले बताउनु भएको छ ।

स्व. बराल सशस्त्र द्वन्द्वको समयमा पोखरामा स्थापना भएको नागरिक समाजको सञ्जालका एकजना संस्थापक

तथा पूर्व संयोजकका साथै महिलाविरुद्धको हिसा, दाइजो विरोधी अभियान, असमानता तथा कुरीतिविरुद्धका सामाजिक पहलका साथै विभिन्न किसिमका विभेदविरुद्ध क्रियाशील हुनुहुन्थ्यो । सशस्त्र द्वन्द्वका

क्रममा भएका मानव अधिकार तथा मानवीय कानुनको उल्लङ्घनका घटनाको अनुगमन, लोकतन्त्रको स्थापनाका लागि भएको आन्दोलन, द्वन्द्वपीडितका अधिकारका सवालमा उहाँले भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो ।

अध्यक्ष डा. अर्यालले मानव अधिकारको क्षेत्रमा स्व. बरालले पुऱ्याउनु भएको योगदानका कारण उहाँ सधै नेपाली समाजको स्मरणमा रही रहनु हुने उल्लेख गर्नु भएको छ ।

उहाँ रक्तचाप र श्वासप्रश्वास समस्याबाट पीडित हुनुहुन्थ्यो । १९९६ सालमा पोखराको नुवारथोकमा जन्मनुभएका बराल २००७ सालमै राणाविरोधी आन्दोलनमा सहभागी हुनु भएको थियो । त्यसयता उहाँ प्रजातन्त्र र मानव अधिकारको आन्दोलनमा निरन्तर लागिरहनु भएको थियो ।

राजनीतिक इच्छाशक्ति बिना सङ्क्रमणकालीन न्याय टुङ्गोमा नपुग्ने सरोकारवालाको भनाइ

सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई छिटो टुङ्गोमा पुऱ्याउन मुख्य राजनीतिक दलमा दृढ इच्छाशक्ति हुनुपर्ने सरोकारवालाले जोड दिएका छन्। इन्सेकले ०८० भदौ उ गते न्यायिक संयन्वहरूको प्रभावकारिता विषयका छलफल कार्यक्रममा बोल्डै द्वन्द्वपीडित एवम् सरोकारवालाले उक्त विषयमा जोड दिएका हुन्।

सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग अध्यक्षमा डा. गणेश भट्टले सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई तार्किक निष्कर्षमा पुऱ्याउन आयोगको प्रभावकारिता एकदमै जरुरी रहेको बताउनु भयो। भट्टले आयोगका सदस्यमा राजनीतिक कार्यकर्ता भन्दा पनि न्यायिक मन भएका विश्वसनीय मान्छे नियुक्त गर्नु पर्ने र आयोगलाई आर्थिक र प्रशासनिक रूपमा श्रोत साधन युक्त बनाउनु पर्ने उल्लेख गर्नुभयो।

द्वन्द्वपीडितलाई बाहिर राखेर सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउन नसकिने उल्लेख गर्दै उहाँले द्वन्द्वपीडितलाई राहत दिएर सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउँछु भन्ने मानसिकताबाट राजनीतिक दल मुक्त हुनुपर्ने र द्वन्द्वपीडितको माग बमोजिम संसदमा दर्ता गरिएको वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐन २०७९ लाई संसोधन गर्ने विधेयक परिमार्जन गर्नुपर्नेमा जोशीले जोड दिनुभयो।

इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले सङ्क्रमणकालीन न्याय टुङ्गोमा पुऱ्याउँदा आब आउने समाजमा जसले जे गरेपनि हुँच भन्ने कुरा स्थापित हुन नहुने बताउनु भयो। संसदले ल्याउन लागेको सङ्क्रमणकालीन न्यायसम्बन्धी नयाँ विधेयक सरोकारवालाको भावना समेटिएको हुनुपर्ने उल्लेख गर्दै उहाँले सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउन सरकारले आयोगमा नियुक्त गरेका पदाधिकारीको नियत सफा हुनुपर्ने, काम

गर्ने इच्छाशक्ति हुनुपर्ने र आयोगको पनि प्रष्ठ कार्यदिशा चाहिनेमा जोड दिनुभयो।

सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगकी पूर्व सदस्य मन्चला भाले सङ्क्रमणकालीन न्याय जटिल प्रक्रिया भएकाले यो विषय समाधान हुन लामो समय लाग्न सक्ने बताउनु भयो। उहाँले जबसम्म मुख्य राजनीतिक दलहरू इच्छाशक्ति सहित सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई अगाडि बढाउन चाहैनन् तबसम्म यो प्रक्रिया टुङ्गोमा पुग्न नसक्ने उल्लेख गर्नुभयो।

शान्ति प्रक्रियाका सेना समायोजन, हतियार व्यवस्थापन लगायत काम सकिएपनि द्वन्द्वकालीन पीडितलाई न्याय दिने काम गर्न सरकारले गर्न नसकेको उहाँको भनाई छ।

त्यस्तै प्रतिनिधिसभा सदस्य रञ्जु ठाकुरले वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन र सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगको परिमार्जित ऐन मानव अधिकार उल्लङ्घन र गम्भीर मानव अधिकार उल्लङ्घनका अपराधको स्पष्ट परिभाषा सहित आउने बताउनु भयो। ऐन संशोधन गर्दा सर्वोच्चले यसअधि गरेका फैसलालाई संसदले अङ्गिकार गर्ने उल्लेख गर्दै उहाँले द्वन्द्वकालीन यौन हिंसा छानबिनका सम्बन्धमा आयोगभित्रै फरक इकाईको गठन गर्ने व्यवस्था ऐनमै गर्ने जानकारी दिनुभयो।

प्रतिनिधिसभा सदस्य एवम् द्वन्द्वपीडित मैना कार्कीले नयाँ ऐन आउँदा पीडित मैत्री भएर आउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो। आफूले ऐनमा १४ ओटा संशोधन प्रस्ताव दर्ता गरेको उल्लेख गर्दै उहाँले आउँदै गरेको ऐनमा परिपूरणलाई चौडा बनाएर न्यायको विषयलाई साँघरो बनाउने खेल भइरहेको बताउनु भयो।

सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगका पूर्व सदस्य डा. गोविन्द गौतमले सङ्क्रमणकालीन न्याय टुङ्गोमा पुऱ्याउन राजनीतिक उदासीनता देखिएको बताउनु भयो। उहाँले ०७१ सालको सर्वोच्च अदालतको आदेश अहिलेसम्म पनि पालना नभएको उल्लेख गर्दै द्वन्द्वपीडितलाई न्याय दिने कुरामा राज्यको दृढ इच्छाशक्ति हुनुपर्ने कुरा जनाउनु भयो।

वेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन आयोगकी पूर्व सदस्य तथा अधिवक्ता सरिता थापाले आफ्नो कार्यकालमा आयोगले ३ हजार ९ सय ९३ जनालाई द्वन्द्वपीडित परिचयपत्र प्रदान गरेको र ५ सय ५१ जना द्वन्द्वपीडितलाई राहतको सिफारिस गरेकोमा जम्मा ९२ जनालाई सरकारले राहत दिएको उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले नेपाल सरकारले सङ्क्रमणकालीन न्यायलाई टुङ्गोमा पुऱ्याउन भन्दापनि अन्तराष्ट्रिय जगतलाई देखाउन मात्र आयोगमा सदस नियुक्त गर्ने गरेको आरोप

लगाउनु भयो ।

कार्यक्रममा द्वन्द्वपीडितका तर्फबाट भनाई राख्नुभएका गोपाल बहादुर शाहले द्वन्द्वपीडित, राजनीतिक दल र अधिकारकर्मीहरूबीच नै सङ्कमणकालीन न्यायको विषयमा फरक मत रहेको र मुख्य दलहरूले यसलाई राजनीति गर्ने मुद्दा बनाएकाले नै सङ्कमणकालीन न्याय अहिलेसम्म टुङ्गोमा पुग्न नसकेको उल्लेख गर्नुभयो । उहाँले ऐनमा बालसेनाको परिवारलाई र विदामा घरमा बसेका बेला हत्या गरिएका र बेपत्ता पारिएका सुरक्षाकर्मीको परिवारलाई पनि परिपूरण

दिने व्यवस्था गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

अर्का द्वन्द्वपीडित सुमन अधिकारीले कि त राज्यले द्वन्द्वपीडितलाई न्याय दिनुपर्ने कि त न्याय दिन सक्दैनौ भनेर प्रष्ट बताउनु पर्ने बताउनु भयो । नौ वर्षमा

चार ओटा आयोगमा गठन भएर २० जना सदस्य नियुक्त भएपनि एक जना पनि पीडितले न्याय पाउन नसकेको उल्लेख गर्दै उहाँले आयोगहरूमा मुद्दा दर्ता गरेका पीडितको गोपनीयतामा राज्यले ख्याल गर्नुपर्ने जनाउनु भयो ।

मानव अधिकार प्रवर्धनमा चलचित्रले भूमिका खेल्नुपर्नेमा सरोकारवालाको जोड

नेपाली चलचित्रमार्फत आगामी दिनमा मानव अधिकारको प्रवर्द्धन र संरक्षणमा सहयोगी भूमिका खेल्नुपर्नेमा मानव अधिकारकर्मी एवं सरोकारवालले जोड दिएका छन् ।

इन्सेकले ०८० भदौ ४ गते काठमाडौंमा आयोजना गरेको मानव अधिकार प्रवर्धनमा चलचित्रको भूमिका विषयक अन्तकरिया कार्यक्रममा मानव अधिकारकर्मी, चलचित्रकर्मी तथा सामाजिक अभियन्ताहरूले उक्त विषयमा जोड दिएका हुन् ।

कार्यक्रममा नेपाल अन्तराष्ट्रिय चलचित्र महोत्सव (निफ) का सल्लाहकार एवं वरिष्ठ चलचित्रकर्मी निर शाहले चलचित्रले मानव अधिकार प्रवर्द्धनको विषय आफ्नो प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने बताउनु भयो । शाहले साहित्य र सङ्गीतको फाँटमा जस्तै मानव अधिकार संरक्षणको विषयमा पनि चलचित्रकर्मी केन्द्रित हुन सके नेपाली चलचित्रले उल्लेख रूपमा प्रगति गर्न सक्ने उल्लेख गर्नुभयो ।

मानव अधिकारकर्मीले मानव अधिकारका कथावस्तु र मुद्दा राम्रोसँग बुझेको हुनाले उनिहरूले स्किप्ट लेखनको काम गर्नुपर्ने र चलचित्र निर्देशनमा पोख्त भएका चलचित्रकर्मीले उक्त स्क्रिप्टलाई चलचित्रको रूपमा विकास गर्दा सुन्मा

सुगन्ध हुने शाहको भनाई छ ।

त्यस्तै इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले सञ्चार भित्रको समाजलाई जोड्न सक्ने शक्तिशाली मध्यम नै चलचित्र भएको बताउनु भयो । सभ्य र सुसंस्कृत देशमा मानव अधिकार र चलचित्र संस्कृतिको प्रतिविम्ब भएकाले आगामी दिनमा चलचित्र निर्माताले चलचित्र बनाउँदा आफूहरूलाई कुनै सामाजिक संस्थाको पैसा खाएर बनाएको आरोप लाग्ने गरेको उल्लेख गर्नुभयो ।

त्यसैगरी नेपाली फिल्म तथा सांस्कृतिक एकेडेमीका अध्यक्ष केपी

पाठकले मिडिया मध्ये नागरिकमा चेतना जगाउन बढी प्रभावकारी मानिएको मध्यम चलचित्र भएकाले मानव अधिकारका विषय प्रवर्द्धनका लागि चलचित्रको भरपुर प्रयोगको आवश्यकता रहेको औल्याउनु भयो । उहाँले सामाजिक मुद्दामा चलचित्र बनाउँदा आफूहरूलाई कुनै सामाजिक संस्थाको पैसा खाएर बनाएको आरोप लाग्ने गरेको उल्लेख गर्नुभयो ।

त्यस्तै अधिकारकर्मी शोभाखर बुढाथोकीले चलचित्रले वाक स्वतन्त्रताको कुरा प्रस्तुत गर्ने भएकाले चलचित्रका माध्यमबाट राज्यको गलत प्रणालीविरुद्ध हस्तक्षेप गर्न सकिने बताउनु भयो । उहाँले चलचित्रले नागरिकमा मानव अधिकार

शिक्षा प्रवर्द्धन गर्न र जनचेतना जगाउन काम गर्ने भएकाले नागरिक सङ्घसंस्था र चलचित्र निर्माताहरूबीच नागरिकका मुद्दा उठाउने विषयमा सहकार्य हुनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

चलचित्रकर्मी यादव कुमार भट्टाराईले मानिसले कुनै पनि व्यक्तिले चलचित्र हेरिसकेपछि मानव अधिकारको संरक्षण गर्न प्रेरित गर्ने किसिमका चलचित्र बनाउनु पर्ने

उल्लेख गर्नुभयो । उहाँले मानव अधिकार मैत्री फिल्म बनाउनका लागि सामाजिक सङ्घसंस्थाले भौतिक, आर्थिक र राजनैतिक रूपमा सहयोग गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

चलचित्रकर्मी ऋषि लामिछानेले नेपाली चलचित्रले सिमान्तकृत र पिछडिएको क्षेत्रको बारेमा बोल्नुपर्ने उल्लेख गर्नुभयो । लामिछानेले चलचित्रका दृश्यहरू मानव अधिकारका दृष्टिकोणबाट

आउनु पर्नेमा जोड दिनुभयो ।

अधिकारकर्मी सरोजदिलु विश्वकर्माले विभिन्न सामाजिक मुद्दा न्यूनीकरणमा राज्यले वर्षेनी बजेट छुट्ट्याउने भएकाले नागरिक सङ्घसंस्था र चलचित्रकर्मीले सामाजिक मुद्दामा बन्ने चलचित्रका लागि बजेट माग गर्न पहल

मानव बेचबिखन घटनाका आरोपितविरुद्ध उजुरी दर्ता

नागार्जुन नगरपालिका-१०, स्युचाटार बस्टै आउनुभएका ३१ वर्षीय रघु भण्डारीले इन्सेकको सहयोगमा मानव बेचबिखन घटनाका आरोपितविरुद्ध ०८० साउन ३० गते नेपाल प्रहरीको मानव बेचबिखन अनुसन्धान व्युरोमा उजुरी दर्ता गर्नुभएको छ ।

भण्डारीले व्यापारको सिलशिलामा मुम्बई गएका बेला भारतको महाराष्ट्र राज्यस्थित पुणे सहरको नारायण गाउँ बस्टै आएका ३७ वर्षीय तुलसी दास कोरहले, सोही ठाउँका पिएसआई ३३ वर्षीय सचिन ढोले र ३५ वर्षीय सितल

कोरहलेले आफ्नी २८ वर्षीया पत्नीलाई बेचबिखन गरेर बन्धक बनाएको भन्दै उद्धार गरिदिनका लागि आवश्यक समन्वय गरिदिन भन्दै निवेदन मार्फत इन्सेकलाई आग्रह गर्नुभएको थियो ।

इन्सेकको पहलमा नेपाल प्रहरीको मानव बेचबिखन अनुसन्धान व्युरोले साउन ३० गते पीडितको निवेदन बमोजिम मानव बेचबिखन, ओसारपसार तथा शरीर बन्धकसम्बन्धी उजुरी दर्ता गरेको हो ।

उजुरी दर्ता भइसकेपछि मानव बेचबिखन अनुसन्धान व्युरोका प्रमुख एसएसपी जीवन कुमार श्रेष्ठले पीडितलाई

कानुनी प्रक्रियामा त्याउन सहयोग गरेकोमा धन्यवाद व्यक्त गर्नुभयो । एसएसपी श्रेष्ठले पीडितको उजुरीका आधारमा व्युरोले नेपाल प्रहरीको केढीय अनुसन्धान व्युरो र दिल्लीस्थित नेपाली राजदुतावास, मानव उद्धारमा संलग्न विभिन्न सङ्घसंस्थालाई पत्र पठाएर तुरन्तै घटनाबारे अनुसन्धान सुन गर्न उल्लेख गर्नुभयो ।

सहयोग पाएपछि पीडित भण्डारीले इन्सेकले गर्दा कानुनी प्रक्रियामा जान सजिलो भएको भन्दै आभार व्यक्त गर्नुभयो ।

“बोक्सी” आरोपमा कुटपिट घटनाको स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक

पर्सा जिल्ला वीरगञ्ज महानगरपालिका-२४ बहुवरी टोलमा ‘बोक्सी’को आरोपमा भएको कुटपिट घटनाको स्थलगत प्रारम्भिक प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको छ । इन्सेक नेतृत्वमा स्थलगत अध्ययन गरेको टोलीले साउन १७ गते सो प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो ।

पर्सा जिल्ला वीरगञ्ज महानगरपालिका-२४ बहुवरी टोलकी ७० वर्षीया पार्वतीया देवी अहिरिनलाई सोही ठाउँका ५० वर्षीय काशी राउत अहिर र उनका २५ वर्षीय छोरा ब्रजेश राउत अहिर

(यादव) लगायतले ‘बोक्सी’को आरोपमा कुटपिट गरेको इन्सेकबाट अध्ययनका लागि पर्सा पुगेको टोलीले जनाएको छ ।

कुटपिट घटनामा संलग्न भनिएका आरोपित काशी राउत अहिरको ४८ वर्षीया पत्नी दुर्गा देवी राउत अहिरीन विरामी भइरहने र आफूलाई ‘बोक्सी’ लगाएको भन्दै विगत केहि दिनदेखि गालीगलौज समेत गर्दै आएको पीडित पर्वतीय देवी अहिरिनले सो टोलीलाई बताएको इन्सेकले साउन १७ गते सार्वजनिक गरेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ ।

‘यसअघि पनि गाउँकै दिलिप

यादवको ४५ वर्षीया पत्नीलाई ‘बोक्सी’को आरोपमा काशी राउत अहिर लगायतले पीडितको घरमै गाएर गाली गलौज गरेको पीडित पक्षको आरोप छ । काशी राउत अहिरको पत्नी विरामी भइरहने र विरामी पारेको भनि गाउँकै दुई जना महिला उपर ‘बोक्सी’ आरोप लगाएको र पछिल्ला समय ज्येष्ठ नागरिक पार्वतीया देवी अहिरिनलाई बाटोमै ‘बोक्सी’ भन्दै कुटपिट गरेको पीडित परिवारको भनाइ रहेको छ । यस घटनामा पीडित परिवारले जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्सामा उजुरी दिएपनि अभद्र व्यवहारमा उजुरी दर्ता गरेको प्रहरीले बताउँछन् ।’-

प्रतिवेदनमा उल्लेख छ ।

प्रतिवेदनमा हाम्रो समाजमा अहिले पनि अन्धविश्वासको नाममा महिलामाथि कथित 'बोक्सी'को आरोपमा दुर्योगहार हुने गरेको उल्लेख छ । 'बोक्सी'को आरोप तथा दुर्योगहारसम्बन्धी यस्ता घटनाहरूको प्रभावकारी अनुसन्धान गरी कानुनी कारबाही प्रकृया अगाडि बढाउन आवश्यक

देखिएको सो टोलीको ठहर छ । 'बोक्सी'को आरोप जस्ता अन्धविश्वासको अन्त्यका लागि कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयन र ग्रामीण तहसम्म अन्धविश्वासविरुद्ध जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू पनि गर्नु आवश्यक रहेको इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयबाट अध्ययनका लागि पर्सा पुग्नुभएकी सम्भा श्रेष्ठले बताउनु भएको

छ ।

टोलीमा मानव अधिकार बहस तथा पैरवी कार्यक्रम संयोजक, सम्भा श्रेष्ठ, इन्सेक मधेश प्रदेश कार्यालयका संयोजक, राजु पासवान र बाराका मानव अधिकारकर्मी भोलानाथ पौडेलको सहभागिता रहेको थियो ।

मानव अधिकारसम्बन्धी तालीमका लागि सिटिइमिटी र इन्सेकबिच समझदारी

मानव अधिकार शिक्षासम्बन्धी तालीम सञ्चालनका लागि इन्सेक र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् बिच साउन १९ गते समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको छ । व्यवसायिक शिक्षा तथा तालीम परिषद्का तर्फबाट उपाध्यक्ष खगेन्द्रप्रसाद अधिकारीले र इन्सेकका तर्फबाट अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले सो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गर्नु भएको हो ।

मानव अधिकार र सामाजिक न्यायका सम्बन्धमा प्राविधिक र व्यावसायिक तालीम सञ्चालन गर्न आवश्यक ठानेर यो समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गरिएको सिटिइमिटीका उपाध्यक्ष खगेन्द्रप्रसाद अधिकारीले बताउनु भयो । उहाँले सुरुमा केही विद्यालयमा अतिथि शिक्षकका रूपमा मानव अधिकारको विषयमा पढाएर यो कार्यको सुरुवात गर्ने पनि बताउनु भयो ।

यो सम्झौतापछि मानव

अधिकारसम्बन्धी पाठ्यक्रमको विकास, क्षमता अभिवृद्धि, अनुसन्धान, सेमिनार, कार्यशाला र अन्य जल्दोबल्दो मुद्दाहरूमा संयुक्त रूपमा दुवै पक्षलाई सहकार्यको ढोका खुलेको इन्सेकका अध्यक्ष डा. कुन्दन अर्यालले बताउनु भयो । उहाँले यसै आर्थिक वर्षबाट दक्ष जनशक्ति उत्पादनमा

सिटिइमिटी र इन्सेकको प्रयास अघि बढेको बताउनु भयो । इन्सेक तीन दशकदेखि मानव अधिकारको मुद्दामा काम गर्दै आएको नागरिक संस्था हो भने सिटिइमिटीले प्राविधिक र व्यवसायिक तालीम सञ्चालन गरेर दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्दै आएको सरकारी निकाय हो ।

गण्डकी प्रदेश

कानुन कार्यान्वयनको प्रभावकारितामा जोड दिनुपर्छः सभामुख धिताल

गण्डकी प्रदेशका सभामुख कृष्णप्रसाद धितालले प्रदेश सभाबाट पारित भएका केही कानुनको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन नभएको बताउनुभएको छ ।

महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि (ऋभम्ब) कार्यान्वयनमा प्रदेश सभा तथा सरकारको भूमिका विषयमा अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) र साथी संस्थाको सहकार्यमा भदौ २२ गते पोखरामा आयोजना गरेको परामर्श बैठकमा बोल्दै सभामुख धितालले आगामी कार्यकालमा बनेका कानुनलाई कार्यान्वयन र थप प्रभावकारी बनाउन भूमिका निर्वाह गर्ने बताउनुभयो । ‘कतै हामी गम्भीर भएनौं कि भन्ने पनि लागेको छ । अब आगामी दिनमा विभेद रहित समाज स्थापना गर्न प्रदेश सभाले कस्ता कानुन बनाउँदा राम्रो हुन्छ सभामुखको हैसियतले मेरो भूमिका हुन्छ,’ सभामुख धितालले बताउनुभयो ।

संविधानमारहेका नागरिकतासम्बन्धी विभेदकारी व्यवस्थाहरूलाई प्रदेश सरकारले नियम बनाएर काम गर्ने कुरामा आफूले ध्यानाकर्षण गराउने उहाँको भनाई थियो । ‘महिला, पिछडिएको वर्ग, अल्पसंख्यक, मुस्लिम महिलाहरु, दलित महिलाहरुका साथै अपांगता भएका महिलाहरुका अधिकार र सेवा सुविधा दिने कुरामा प्रदेश सभा केन्द्रीत हुन्छ,’ उहाँले भन्नुभयो ।

कार्यक्रममा उपसभामुख विनाकुमारी थापाले सिडमा उल्लेख गरिएका महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका

भेदभावलाई उन्मूलन गर्न र यसलाई प्रभावकारी बनाउन सरकारलाई आग्रह गर्ने बताउनुभयो । नेपालले सिडमा हस्ताक्षर गरेपनि यहाँ समावेश गरेका एक चौथाई सुभाव पनि कार्यान्वयन गर्न नसकेको कार्यक्रममा चर्चा भएको थियो ।

सिड कमिटी सदस्य बन्दना राणाले सिडसम्बन्धी प्रस्तुतिकरण गर्नुभएको थियो । उहाँले संविधानमा रहेका नागरिकतासम्बन्धी विभेदकारी व्यवस्थाहरु, सम्बन्ध विच्छेद पछिको वैवाहिक सम्पत्तिको बाँडफाँड र रोजगारीमा पहुँचजस्ता क्षेत्रमा रहेका विभेदकारी व्यवस्थाहरु, यौनजन्य हिंसाका मुद्दाको दर्तामा रहेको हादम्यादको व्यवस्था खारेज गर्नेलगायत महिलासित प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने विभेदकारी नीतिहरु खारेजमा दिइएको मुख्य सुभावहरु नै कार्यान्वयनमा आउन नसकेको बताउनुभयो ।

गण्डकी प्रदेश सभा सदस्य सरस्वती गुरुङले गण्डकी प्रदेशले अत्यावश्यक कानुन बनाउन नसक्दा भेदभाव

उन्मूलनका अवस्था जस्ताको त्यस्तै रहेको बताउनुभयो । ‘संघीयता कार्यान्वयको दोस्रो कार्यकालसम्म आइपुगदा महिलाका अधिकार स्थापित गर्ने पक्षमा एउटा पनि कानुन बनेको छैन् । महिलाको हक स्थापितसम्बन्धी कानुन बनाउन नसक्दा कतै प्रदेश सभा चुकेको हो कि भन्ने पनि लागेको छ,’ उहाँले बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा बोल्दै गण्डकी प्रदेश सरकारकी पूर्व अर्थमन्त्री सिता सुन्दासले धेरै कानुन बनेको तर, यसको परिणाम नआएको बताउनुभयो । ‘महिलाका पक्षमा त कानुन नै बनेको छैन् । बनेका कतिपय कानुन पनि सबै प्रदेश बासीलाई थाहा नभएको अवस्था छ । थोरै मान्छेले मात्र अनुभूति गरेका छन् जस्तो लाग्छ,’ सुन्दासले भन्नुभयो, महिनामारी बार्नुहुँदैन भन्ने मान्छेलाई लागेको छ । तर, छाउगोठ भत्काउने कुरामा ध्यान गएको छैन् । अर्थात् कार्यान्वयन अति कमजोर छ’ उहाँले बताउनुभयो ।

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवसको अवसरमा रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै ज्ञापनपत्र

अन्तर्राष्ट्रिय न्याय दिवस १७ जुलाईको अवसरमा अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न माग गर्दै अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) लगायत विभिन्न संघ सम्प्रतिनिधित्व अधिकारीहरूद्वारा प्रमुख जिल्ला अधिकारीमार्फत साउन १ गते प्रधानमन्त्रीलाई ज्ञापनपत्र बुझाएको छ ।

रोम विधान अनुमोदन गर्न सरकारसँग माग गर्दै बुझाइएको ज्ञापनपत्रमा अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), गैरसरकारी संस्था महासङ्घ नेपाल, गैरसरकारी संस्था महासङ्घ कास्की मानवअधिकार संरक्षण मञ्च (मासम), कास्की, मानव अधिकार एलाइन्स कास्की, एड्भोकसी फोरम नेपाल, सिविन नेपाल, नेपाल पत्रकार महासंघ कास्की लगायत विभिन्न सङ्घसंस्थाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिको हस्ताक्षर रहेको छ ।

गैरसरकारी संस्था महासङ्घका अध्यक्ष रामप्रसाद सुवेदीले राज्यले नेपालको मानव अधिकारको सम्मानका लागि रोम विधानको अनुमोदन गर्नु आवश्यक रहेको बताउदै ज्ञापनपत्रको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेश कार्यालयका प्रमुख शिव खुकुरेलले देशको सन्दर्भमा दण्डहीनताको अन्त्य गर्न मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घनका घटनामा पीडितलाई न्याय प्राप्त रोम विधान अनुमोदन आवश्यक रहेको बताउनुभयो ।

अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको

रोम विधान संसारका विभिन्न १ सय २३ राष्ट्रले अनुमोदन गरिसकेका छन् । दक्षिण एशियाका बंगलादेश, अफगानिस्तान, मालदिभ्स लगायत एशियाका देशहरू पनि रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भइसकेका छन् । नेपाल हालसम्म अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत रोम विधानको पक्ष राष्ट्र भएको छैन ।

ज्ञापनपत्रमा नेपालमा पुर्नस्थापित प्रतिनिधि सभाले २०६३ साउन ९ गते नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्न निर्देशनात्मक आदेश जारी गर्दै सर्वसम्मत रूपमा संकल्प प्रस्ताव पारित गरेको कुरा स्मरण गराएको छ ।

रोम विधान अन्तरगत गठन भएको अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालतले अन्तर्राष्ट्रिय कानूनद्वारा परिभाषित

युद्धअपराध, आमनरसंहार र मानवता विरुद्धको अपराध जस्ता गम्भीर अपराधमा संलग्नहुने व्यक्तिहरूलाई जवाफदेही बनाउनुका साथै पीडितको न्याय सुनिश्चित गर्दछ । दण्डहीनताको अन्त्यका लागि सकारात्मक परिवेश निर्माण गर्न सहयोग पुर्याउछ । राज्यले नेपालको मानवअधिकार संरक्षण र संवर्धनका लागि रोम विधानको अनुमोदन गर्नु आवश्यक छ । नेपाल सरकारको तर्फबाट अन्तर्राष्ट्रिय फौजदारी अदालत (रोम विधान) अनुमोदन गरी अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको सम्मान, प्रकट गर्न नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहेको कुरा उल्लेख गरिएको छ ।

ज्ञापनपत्र बुझ्दै सहायक प्रमुख जिल्ला गंगा बहादुर क्षेत्रीले उक्त ज्ञापनपत्र तत्कालै प्रधानमन्त्री कार्यालयमा पठाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नु भयो ।

द्वन्द्व पीडितहरूको परिपूरणका लागि स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध छः गाउँपालिका अध्यक्ष पौडेल

द्वन्द्व पीडितहरूको न्याय तथा परिपूरणको लागि स्थानीय सरकार प्रतिबद्ध रहेको राप्तीसोनारी गाउँपालिका अध्यक्ष तप्तबहादुर पौडेलले बताउनु भएको छ ।

बल पुर्वक बेपत्ताविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस २०२३ को अवसरमा राप्तीसोनारी गाउँपालिका, इन्सेक नेपालगञ्ज, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, एड्भोकेसी फोरम, द्वन्द्व पीडितहरूको सञ्जाल, राप्तीसोनारीको संयुक्त आयोजनामा भद्रै १२ गते राप्तीसोनारी गाउँपालिकामा आयोजित पीडितहरूको न्यायकालागि स्थानीय सरकारको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रममा अध्यक्ष पौडेलले उक्त कुरा बताउनु भएको हो ।

कार्यक्रममा पौडेलले व्यक्तिको मानव अधिकारको सम्मान गर्नु पर्ने बताउनु भयो । पौडेलले द्वन्द्व पीडितहरूको न्याय तथा परिपूरणको लागि शिक्षा, स्वास्थ्य र आयआर्जनका क्षेत्रमा सहयोग गर्ने बताउदै बेपत्ता पार्ने कार्यमा सङ्गलग्न दोषीहरूलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउनुपर्ने धारणा राख्नु भयो ।

गाउँपालिका उपाध्यक्ष मनिषा सिंह थारूले द्वन्द्व पीडितहरूलाई सहयोग गर्न बजेट विनियोजन गर्नुका साथै स्थानीय

तहमा सञ्जाल गठन गरी तथ्याङ्क सङ्गलन कार्य भइरहेको बताउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जकी प्रमुख द्वारीका अधिकारीले विस्तृत शान्ति सम्झौता गरेको ६० दिनमा समाधान गर्ने सहमति भए पनि १७ वर्ष सम्म समाधान गर्न नसक्नु राज्यको गैरि जिम्मेवारी भएको बताउनु भयो ।

अधिकारीले बेपत्ता पारिएकाहरूको सत्य तथ्य थाहा पाउनु मानव अधिकारको उलझन भएकोले सरकार जवाफदेही हुनुपर्ने धारणा राख्नु भयो ।

प्रदेश स्तरीय द्वन्द्व पीडित अपाङ्ग महासंघ सचिव रामरतन थारूले बेपत्ता परिवारले सामाजिक रितिरिवाज अनुसार काज क्रिया गर्न पाएको छैन भने सम्पत्ति भोगचलन गर्न नपाएको बताउनु भयो ।

थारूले द्वन्द्वकालमा अपाङ्गता भएकाले काम गरेर खाने अवस्था नभएको स्वास्थ्य चेकजाँचमा निशुल्क उपचारको व्यवस्था नभएकोले स्थानीय सरकारले परिपूरणको लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, द्वन्द्व पीडित परिचय पत्र विभिन्न सिफारिसमा निशुल्क, स्मारक, वृक्षारोपण, पार्क चोक जस्ता कार्य गर्नु पर्ने साथै परिपूरणको नीति बनाएर कार्यान्वयन

गर्नुपर्ने माग राख्नु भयो ।

राप्ती सोनारी गाउँपालिका स्तरीय द्वन्द्व पीडित सञ्जालकी सचिव सीता शाहले द्वन्द्व पीडितको सवाल राजनीतिसँग जोडिएको भएतापनि चुनावी मुद्दा मात्र बनेको दुख व्यक्त गर्नुभयो ।

एद्भोकेसी फोरमका प्रदेश संयोजक बसन्त गौतमले पीडितलाई न्यायको प्रत्याभूति दिलाउनु पर्ने राज्यको दायित्व भएकाले तत्काल बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको सार्वजनिकरण गरी पीडित परिवारलाई सत्य, न्याय र परिपूरणको व्यवस्था गरिनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले द्वन्द्व पीडितका सवाल राजनीतिक दलको मुद्दा बन्ने गरेको तर समाधान गर्न राजनीतिक दल अग्रसर नदेखिएको बताउनु भयो ।

द्वन्द्व पीडितको सामस्या साभा भएकोले यसको समाधान गर्न संगठित भएर आवाज उठाउनु पर्नेमा जोड दिई परिपूरणका लागि स्थानीय सरकारले द्वन्द्व पीडित लक्षित कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने बताउनु भयो ।

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक - २०२४, प्रकाशन पूर्व अर्ध वार्षिक समीक्षा कार्यक्रम सम्पन्न

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तक -२०२४, प्रकाशन पूर्व अर्ध वार्षिक समीक्षा कार्यक्रम नेपालगञ्जमा असार १५ गते सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा जिल्लामा सन् २०२३ जनवरीदेखि जुनसम्म ६ महिनामा संकलन गरिएका मानव अधिकार उल्लंघन र ज्यादतीका ८५ वटा घटना समेटिएको तथ्यांक जिल्ला प्रतिनिधि लक्ष्मी थारूले प्रस्तुत गर्नु भएको थियो ।

प्रस्तुत घटनाहरूमा बाल अधिकार अन्तर्गत बलात्कार, यौनदुर्घट्यार १७, मानव बेचबिखन तथा ओसार पसार तीन, अपहरण शरीर बन्धक एक, महिला अधिकार अन्तर्गत बलात्कार, बलात्कार प्रयास १२, अपहरण तथा शरीर बन्धक एक, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार

६, घरेलु हिंसाका २१, बहुविवाह १३, दुर्व्यवहार ६, जातिय विभेद एक, हत्या दुई, हत्याको प्रयास दुई वटा रहेका छन् ।

कार्यक्रममा प्रमुख जिल्ला अधिकारी विपीन आचार्यले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकमार्फत मानव अधिकारको अवस्था तथ्य देखाउने भएकाले आफूले निरन्तर अध्ययन गर्ने गरेको भन्दै घटनाका प्रकृति अनुसार दुर्घट्यवहारका घटना प्रशासन कार्यालयमा थुप्रै भएको बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका एसपी सन्तोषसिंह राठौरले कारागार र बाल सुधार गृहमा क्षमता भन्दा बढी संख्यामा कैदी बन्दी र कानुनको विवादमा रहेका व्यक्ति रहेको विषयलाई पनि उल्लेख गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जकी प्रमुख द्वारीका अधिकारीले

महिला र बालिकाहरूको घटना बढी आउने गरेकोले सम्बन्धीत निकायमा कानुनी प्रक्रियामा जान सहयोग गरेको बताउनु भयो ।

फियान नेपालगञ्जका संयोजक सुरेश गौतमले मौलिक हक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृति तथा राजनीतिक अधिकारबाट बञ्चित भएका घटना समेट नुपर्ने बताउनु भयो ।

अभियान नेपालकी प्रमुख कमला पन्तले इन्सेकको तथ्याङ्कले सरकार तथा अन्य सामाजिक न्यायका क्षेत्रमा काम गर्नेलाई मार्ग निर्देशन गर्ने गरेको बताउनु भयो ।

इन्सेक कार्यक्रम अधिकृत सरस्वती मल्लले कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश पाई स्वागत मन्तव्य राख्नु भयो ।

कर्णाली प्रदेश

मानव अधिकारको कार्यान्वयन पालिकाको वित्तिय सुशासन मापनको आधार: समन्वय प्रमुख सुनार

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना व्यवहारमा कार्यान्वयन भए पालिकाको वित्तिय सुशासन मापनको आधार बन्ने जिल्ला समन्वय समिति, सुर्खेतका प्रमुख गंगाराम सुनारले बताउनु भएको छ ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालयले जिल्ला समन्वय समिति र चिङ्गाड गाउँपालिकासँगको सहकार्यमा भदौ २१ गते चिङ्गाड गाउँपालिकामा मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना र कार्यान्वयनको अवस्था विषयक छलफल कार्यक्रममा समन्वय प्रमुख सुनारले उक्त कुरा बताउनु भएको हो ।

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना नेपाल सरकारको भएकाले यस कार्ययोजनाले समेटेका विषयमा पालिका तहले दैनानुदिन गर्दै आएका कामको व्यवस्थित अभिलेखीकरण र समय समयमा प्रगति प्रतिवेदन पठाउन चिङ्गाड गाउँपालिकालाई समन्वय प्रमुख सुनारले आदेश दिनुभयो ।

चिङ्गाड गाउँपालिकाका अध्यक्ष बोध विक्रम जिसीले कार्ययोजनाले समेटेका विषयमा पालिकामा भएका गतिविधिको लिपिबद्ध अभिलेखीकरण गर्दै कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवेदन जनाउनु भयो । सबै विषयमा सबै व्यक्ति जानकार नहुँदै भन्दै इन्सेक जस्तै भगभगाइदिने संस्था पालिकामा आवश्यक भएको पालिका अध्यक्ष जिसीले गुनासो गर्नुभयो ।

जिल्ला समन्वय अधिकारी पीताम्बर पाण्डेले कार्ययोजनाका लागि पालिकालाई छुट्टै बजेटको आवश्यक नपर्ने भन्दै पालिकाले गर्दै आएका क्रियाकलापलाई यस कार्ययोजनाका क्रियाकलापमा टाइअप गर्नुपर्ने सुझाव दिनुभयो ।

कार्यक्रममा इन्सेकका प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले कार्ययोजनाको पृष्ठभूमि, सोच, उद्देश्य, कार्ययोजनाले समेटेका विषय, उक्त विषयको विस्तृतिकरण, तहगत संयन्त्र र संयन्त्रका काम तथा अपेक्षित उपलब्धीका विषयमा सहजीकरण गर्नुभएको थियो ।

जिल्ला समन्वय समितिसँगको सहकार्यमा इन्सेकले यस अघि सुर्खेत जिल्लाका ६ ओटा पालिकामा मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजनाका विषयमा छलफल गरिसकेको संयोजक सुवेदीले जानकारी दिनुभयो । बाँकी रहेका दुई पालिकामा यस्तै खालको कार्यक्रम गर्ने योजना रहेको संयोजक सुवेदीले जानकारी दिनुभयो ।

उक्त अवसरमा महिला, शान्ति र सुरक्षा सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद प्रस्ताव न. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन सम्बन्धी गृह मन्त्रालयले जारी गरेको दोस्रो राष्ट्रिय कार्ययोजनाका विषयमा समेत छलफल भएको जिल्ला समन्वय समितिका शाखा अधिकृत मेघनाथ

सापकोटाले जानकारी दिनुभयो । सुरक्षा परिषदको यस प्रस्तावका विषयमा मानव अधिकार रक्षक सञ्जाल कर्णाली प्रदेशका संयोजक पीताम्बर ढकालले सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना अनुसारको स्थानीय तह समन्वय संयन्त्र चिङ्गाड गाउँपालिकामा यस अघि गठन भएता पनि कार्ययोजनाका विषयमा आफूहरूलाई यस कार्यक्रमले थप स्पष्ट बनाएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समीक्षा सोमझले बताउनु भयो ।

यस कार्यक्रममार्फत महिला, शान्ति र सुरक्षा सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघ, सुरक्षा परिषद प्रस्ताव न. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन सम्बन्धी गृह मन्त्रालयले जारी गरेको दोस्रो राष्ट्रिय कार्ययोजनाका विषयमा समेत छलफल भएको जिल्ला समन्वय समितिका शाखा अधिकृत मेघनाथ

मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि स्थानीय तह समन्वय समिति गठन

इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालयले जिल्ला समन्वय समिति, सुर्खेतसँगको समन्वयमा भदौ ६ गते आयोजना गरेको मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन विषयक छलफल कार्यक्रमबाट सुर्खेत जिल्लाको गुर्भाकोट र लेकवेशी नपामा स्थानीय तह समन्वय समिति गठन भएको छ ।

गुर्भाकोट नगरपालिकाका नगर प्रमुख हस्त पुनको संयोजकत्वमा मानव अधिकारसम्बन्धी स्थानीय तह समन्वय समिति गठन भएको गुर्भाकोट नगरपालिकाले जानकारी दिएको छ । समितिका अन्य सदस्यमा नगर उपप्रमुख, १४ ओटै वडाका वडाअध्यक्ष, सुरक्षा निकायका प्रमुख, सम्बन्धीत विषय हेनें शाखा अधिकृत रहने गरी समिति गठन भएको गुर्भाकोट नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत पूर्णवहादुर खत्रीले जानकारी दिनुभयो । संयोजकले तोकेका एक जना महिलासहित नागरिक समाजका तीन जना प्रतिनिधि समितिको आगामी बैठकले निर्णय गरिने गुर्भाकोट नपा समन्वय समितिका संयोजक हस्त पुनले प्रतिवद्धता जनाउनु भयो ।

यसैगरी लेकवेशी नपामा नगर प्रमुख उमेश कुमार पौडेलको संयोजकत्वमा स्थानीय तह समन्वय समिति गठन भएको छ । समितिका अन्य सदस्यमा नगर उपप्रमुख, १० ओटै वडाका वडाअध्यक्ष,

सुरक्षा निकायका प्रमुख, सम्बन्धीत विषय हेनें शाखा अधिकृत रहने गरी समिति गठन भएको लेकवेशी नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत पदमलाल लामिछानेले जानकारी दिनुभयो । संयोजकले तोकेका एक जना महिलासहित नागरिक समाजका तीन जना प्रतिनिधि पूर्णता समितिको आगामी बैठकले निर्णय गरिने लेकवेशी नपा समन्वय समितिका संयोजक उमेश कुमार पौडेलले प्रतिवद्धता जनाउनु भयो ।

कार्यक्रममा जिल्ला समन्वय समिति, सुर्खेतका प्रमुख गंगाराम सुनारले मानव अधिकारसम्बन्धी पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजनाको सोच र उद्देश्य अनुसार स्थानीय तहले कार्यक्रम गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो । यस कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने सवालमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तीनै तहबाट सम्पन्न गरिने विकासका कार्यहरू अधिकारमा आधारित अवधारणा अनुरूप कार्यान्वयन गनुपर्ने समन्वय प्रमुख सुनारले

सुभाव दिनुभयो ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेशका संयोजक नारायण सुवेदीले पाँचौ राष्ट्रिय कार्ययोजनाको पृष्ठभूमि, दिर्घकालीन सोच, प्रमुख उद्देश्य, रणनीति, कार्ययोजनाले समेटिएका विषय, कार्ययोजना कार्यान्वयन, समन्वय र अनुगमन, कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सम्बद्ध निकायको भूमिका, जिम्मेवार निकाय, कार्ययोजना समन्वय संयन्त्र, अपेक्षित उपलब्धि लगायतका विषयमा प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा नगर उपप्रमुख, जिल्ला समन्वय समिति सुर्खेतका समन्वय अधिकारी पीताम्बर पाण्डे, मानव अधिकार रक्षक सञ्जालका प्रदेश संयोजक पीताम्बर ढकाल, मानव अधिकारका लागि महिला एकल महिला समूहका जिल्ला अध्यक्ष ममता नगाल, नागरिक समाजका प्रतिनिधि र नगरपालिकाको सम्बन्धीत शाखाका कर्मचारीहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

रेक्चावासीलाई खानेपानी उपलब्ध गराउन उच्च अदालतद्वारा विपक्षीको नाममा परमादेश

उच्च अदालत, सुर्खेतले वर्षौदेखि खानेपानीको अभाव भोग्दै आएका चौकूने गाउँपालिका-५ रेक्चावासीलाई खानेपानीको समस्या समाधान गर्न

विपक्षीका नाममा परमादेश जारी गरेको छ ।

उच्च अदालत, सुर्खेतका कायम मुकायम मुख्य न्यायाधीश माधवप्रसाद

पोखरेल र न्यायाधीश पुनम सिह चन्दको संयुक्त इजलासले साउन ३२ गते परमादेश जारी गरेको उच्च अदालत, सुर्खेतका रजिस्ट्रार अर्जुनप्रसाद कोइरालाले जानकारी

दिनुभयो ।

‘अदालतले चौकुने गाउँपालिकालाई कर्तव्य निर्वहन गर्न दत्तचित्त भएर लाग्न र अन्य विपक्षी कार्यालयलाई कर्तव्य निर्भाह गर्न परमादेश जारी गरेको छ,’ रजिष्ट्रार कोइरालाले भन्नुभयो, ‘परमादेशको पुर्णपाठ केही दिनमा आउनेछ।’

उहाँका अनुसार उल्लेखित विषयको बहसमा समस्या रहेको र सम्बन्धित निकाय पनि प्रयासरत भएको भन्ने कुरामा सहमत भएको हुँदा त्यसको दिर्घकालीन रूपमा समाधान गर्न विपक्षीलाई आदेश गरिएको छ।

वैशाख २७ गते वर्षोदेखि खानेपानीको अभाव भोग्दै आएका रेक्चाका नागरिकहरूलाई दैनिक पानी पुऱ्याउने बन्दोबस्तको लागि अन्तरिम आदेश मागाग्दै अधिवक्ता प्रकाशबाबु ऐडी र अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), सुखेतका कार्यक्रम अधिकृत परिस्कृत पौडेलले मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय र चौकुने गाउँपालिका विरुद्ध उत्प्रेषण परमादेश माग गर्दै उच्च अदालतमा रिट निवेदन दर्ता गर्नुभएको

थियो ।

निवेदकद्वयले रेक्चाका नागरिकहरू न्यूनतम मानवीय आवश्यकता भित्रपर्ने स्वच्छ खानेपानीका लागि प्रताडित भझरहेको बताउदै रेक्चाका ९० घरधूरीलाई तत्कालीन खानेपानी उपलब्ध गराउन अन्तरिम आदेश माग गर्दै रिट निवेदन दिनुभएको थियो ।

वैशाख २८ गते अदालतले रेक्चाबासीका लागि दैनिक न्यूनगत खानेपानी आपूर्ति गर्न के कस्तो प्रवन्ध गर्न सकिन्छ ? सो को विवरण प्राविधिक समेतको सहयोगमा तयार गरी लिखित जवाफ साथ प्रतिवेदन पठाउन चौकुने

गाउँपालिकालाई १५ दिन भित्र लिखित जवाफ पेश गर्न आदेश दिएको थियो ।

खडेरी लागेसँगै रेक्चाका स्थानीयलाई पानीको समस्या पर्ने गरेको थियो । १२ महिना मध्ये असार, साउन र भदौ गरी यी तीन महिनामा मात्र त्यहाँका नागरिकहरूले पर्याप्त पानी पिउन पाउने गरेका थिए ।

खडेरीमा त गाउँलेहरूले कुवामा चौकीदार राखेरै प्रतिघर दुई गाग्रीका दरले पानी वितरण गर्ने गरेका छन् । त्यहाँ मात्रै होइन, चौकुनेका रेक्चा, पुच्चा, नाउली रधनरास लगायतका पहाडी ठाउँहरूका स्थानीयहरु पनि पानीको अभावमा जिविका चलाइरहेका छन् ।

प्रकाश स्मृति दिवसका अवसरमा हिरासत कक्षमा पुस्तक हस्तान्तरण

इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय, सुखेतले इन्सेकका संस्थापक महासचिव स्वर्गीय प्रकाश काफलेको ३१ औ स्मृति दिवसको अवसरमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सुखेतको हिरासत कक्षमा रहेका थुनुवालाई साउन १६ गते पुस्तक हस्तान्तरण गरेको छ ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेशका संयोजक नारायण सुवेदीसहितको टोलीले जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सुखेतका एसपी योगेन्द्र सिंह थापालाई उक्त पुस्तक हस्तान्तरण गर्नु भएको हो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सुखेतको हिरासत कक्षमा रहेका थुनुवालाई अध्ययन गर्नका लागि इन्सेकले नेपाल मानव अधिकार

वर्ष पुस्तक, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून, न्याय प्रशासन, अन्तर्राष्ट्रिय संगठन मानव अधिकार र मानवीय कानून, मानव अधिकार रक्षकका लागि स्रोत पुस्तिका, महिला तथा बालिका विरुद्ध हुने हिंसा एक

अध्ययन, विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा कार्य समूहको प्रतिवेदन लगायत अन्य ज्ञानबद्धक २७ थान पुस्तकहरू इन्सेकले हस्तान्तरण गरेको हो ।

हिरासत कक्षमा रहेका थुनुवाको

मानव अधिकार, कर्तव्य र कानून सम्बन्धी ज्ञानबाट बानी व्यहोरामा सकारात्मक परिवर्तन होस् भन्ने उद्देश्यले उक्त पुस्तक हस्तान्तरण गरिएको इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले जानकारी दिनु भयो ।

पुस्तक बुझदै जिल्ला प्रहरी कार्यालयका एसपी थापाले हिरासत कक्षमा रहेका थुनुवाका लागि ज्ञानवर्द्धक पुस्तक उपलब्ध भएको बताउनुभयो ।

यसैगरी स्व. प्रकाश काप्लेको सम्फनामा इन्सेक कर्णाली प्रदेश

कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूले साउन १६ गते वीरेन्द्रनगरस्थित कार्यालयमा उहाँको फोटोमा माल्यार्पण गर्नु भएको छ । उक्त अवसरमा मानव अधिकार र सामाजिक न्यायको क्षेत्रमा स्व. काप्लेले पुऱ्याउनु भएको योगदानका विषयमा चर्चा गरिएको थियो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश

बलात्कार घटनाका पीडितलाई इन्सेकद्वारा सहयोग प्रदान

बलात्कार घटनाका पीडित महिलालाई इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले भदौ २२ गते न्यायीक प्रक्रियामा सहयोग गर्न आर्थिक रकम प्रदान गरेको छ ।

गोदावरी नगरपालिका-४ खैरानाकी २६ वर्षीया एकल महिलाको न्यायीक प्रक्रियामा पहुँच स्थापित गर्न इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयले सो आर्थिक सहयोग प्रदान गरेको हो ।

बलात्कार घटनाका पीडितले जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कैलालीमा उजुरी दर्ता गरेपछि आर्थिक अभावका कारण जिल्ला अदालत र जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा आउनजानका लागि आर्थिक समस्या भइरहेको भन्दै पीडितले इन्सेकलाई सहयोग गरीदिन अनुरोध गरेपछि इन्सेकले आर्थिक सहयोग स्वरूप द हजार रुपियाँ प्रदान गरेको हो ।

आर्थिक अभावका कारण पीडितहरूले न्याय पाउनबाट बञ्चित हुन नपरोस् र पीडितको न्यायमा सहज पहुँच पुगोस् भन्नका लागि इन्सेकले मानव अधिकार सहायता कक्ष मार्फत आर्थिक सहयोग प्रदान गर्दै आएको इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीका संयोजक खडकराज जोशीले बताउनु भयो ।

आफू एकल महिला भएर यौन हिसांको

शिकार हुनु परेको अवस्थामा इन्सेकले गरेको आर्थिक सहयोगले न्याय पाउन सहज हुने र आर्थिक अभावको अवस्थामा यो सहयोगले ठुलो राहत हुने भन्दै पीडितले इन्सेकलाई धन्यवाद व्यक्त गर्नु भयो ।

यसैगरी कञ्चनपुर जिल्लाकी बलात्कार घटनाका पीडित महिलालाई इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले ०८० भदौ २२ गते न्यायीक प्रक्रियामा सहयोग गर्न आर्थिक रकम प्रदान गरेको छ ।

बलात्कार घटनाका पीडितले जिल्ला अदालत कञ्चनपुरमा उजुरी दर्ता गरेपछि पटकपटक पेशीको लागि आउनजान आर्थिक समस्या भइरहेको अवस्थामा लालभाडी गाउँपालिकास्तरीय मानव अधिकार समूहले सिफारिस गरेपछि इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयले आर्थिक सहयोग स्वरूप द हजार रुपियाँ प्रदान गरेको हो ।

उक्त सहयोग रकम लालभाडी गाउँपालिकाका अध्यक्ष निर्मल राना, उपाध्यक्ष सप्तना चौधरी राना,

गाउँपालिका प्रवक्ता आशाराम राना र मानव अधिकार समूहका संयोजक सोमनाथ रानाको उपस्थितिमा लालभाडी गाउँपालिकामा भदौ २२ गते हस्तान्तरण गरिएको छ ।

आर्थिक अवस्था दयनिय भएका कारण न्याय पाउनबाट बञ्चित पीडितलाई न्यायीक प्रक्रियामा इन्सेकले सहयोग गरेका कारण पीडितलाई न्याय पाउने सहज हुने लालभाडी गाउँपालिकाका अध्यक्ष निर्मल रानाले बताउनु भयो ।

आर्थिक अभावका कारण पीडितहरूले न्याय पाउनबाट बञ्चित हुन नपरोस् र पीडितको न्यायमा सहज पहुँच पुगोस् भन्नका लागि इन्सेकले मानव अधिकार सहायता कक्ष मार्फत आर्थिक सहयोग प्रदान गर्दै आएको इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले बताउनु भयो ।

इन्सेकले गरेको आर्थिक सहयोगले आफूलाई न्याय पाउन सहज हुने र आर्थिक अभावको अवस्थामा यो सहयोगले ठुलो राहत हुने भन्दै पीडितले इन्सेकलाई धन्यवाद व्यक्त गर्नु भयो ।

घरेलु हिंसा पीडित महिलाले इन्सेकको सहयोगमा दिइन् विवाह दर्ताका लागि उजुरी

इन्सेकको पहलमा धनगढी उपमहानगरपालिका-११ की ५० वर्षीया देविकुमारी विकले ६१ वर्षीय पति देवबहादुर कामी विरुद्ध ०८० साउन ३१ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिनुभएको छ। २०५४ सालमा सामाजिक परम्परा अनुसार आफूहरुबिच विवाह भएको भए पनि पतिले विवाह दर्ता गर्न अस्विकार गर्दै आएका कारण विभिन्न अवसरबाट वञ्चित हुदै आझरहेकोले पति विरुद्ध विवाह दर्तासम्बन्धी उजुरी दिन बाध्य भएको

पीडित देविकुमारीले बताउनु भयो। विवाह दर्ता नभएका कारण राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा नाता कायम गर्न नसकेको र स्थानीय समुहबाट ऋण लिनबाट समेत वञ्चित हुनु परेको उहाँले गुनासो गर्नु भयो।

विवाह भएदेखि नै पटक-पटक विवाह दर्ताका लागि पतिलाई अनुरोध गर्दै आएको भए पनि विभिन्न बहानामा यातना दिने, घर भन्दा बढी बाहिर बस्ने, घर आएको समयमा गालिगलौज तथा कुटपिट गरी शारीरिक र मानसिक यातना दिने गरेको र हाल तीन महिनादेखि सम्पर्क

विहिन हुनु भएकोले न्यायका लागि पहल गरी दिन इन्सेकलाई आग्रह गरी इन्सेकको पहलमा उजुरी दर्ता गर्न सकिएको पीडित देविले बताउनु भयो। पीडितले विवाह दर्तासम्बन्धी उजुरी दिनु भएकोले आरोपित पतिलाई फिकाएर छलफल गरी विवाह दर्ताका लागि कानुनी व्यवस्था अनुसार गरिने जिल्ला प्रहरी कार्यालय महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नगरिक सेवा केन्द्र, कैलालीका इन्स्पेक्टर सरस्वती अधिकारीले बताउनु भयो।